september 2023
godina 16, broj 62

Udruženje banaka Crne Gore
Association of Montenegrin Banks

Bankar

ISSN 1800-7465

ckbbanka
otp group
Za velike ideje
Vaša CKB
Žičara Kotor – Lovćen
Dodatne informacije: www.ckb.me • CKB Contact Center 19894

Uvodna riječ glavnog urednika

Poštovani,

Časopis „Bankar“ čvrsto se drži struke i prezentacije međunarodnih kretanja, da bi naši čitaoci imali informaciju plus za kvalitetnije donošenje odluka. Novi broj u sebi sadrži tekstove sa informacijama o procesima koji su u toku, kao npr. tekst koji približava prirodu digitalnog eura. Uvođenje digitalnog eura je veoma složeno. Ne samo pravno, već i praktično. Sadašnji sistem digitalnog plaćanja zasnovan je na decenijama razvoja i sudskoj praksi. Zakonodavci Evropske unije odlučili su da urade nešto drugačije, da stvore poseban skup pravila za kriptovalute, umjesto da ih ubace u postojeće regulatorne kutije- viđenje MiCA regulative.

Prezentujemo informaciju da BIS priprema revolucionarni nacrt budućeg monetarnog i finansijskog sistema. Novi izvještaj Banke za međunarodna poravnanja (BIS) tvrdi da bi nova vrsta finansijske infrastrukture mogla radikalno da poboljša globalni finansijski sistem. Ta nova vrsta finansijske infrastrukture bi kombinovala tokenizovani novac i sredstva na platformi koja se može programirati, proširujući univerzum ekonomskih aranžmana kako bi se poboljšale sposobnosti monetarne i finansijske infrastrukture. Tekst koji daje informaciju plus kod ove problematike prezentuje da Evropa mora postati privlačnija za digitalne poslovne modele koji jačaju evropsku konkurentnost. Treba nam jednostavan regulatorni okvir i bolje digitalne vještine, jer mogu podstaći inovacije

Zatim prezentujemo razmišljanje zašto se treba fokusirati na očuvanje banaka i zajmoprimaca, pred moguće šokove i koje su to implikacije Makroprudencijalne politike. Nudimo moguć odgovor na pitanje zašto su nam potrebni modeli za izradu projekcija. Dati tekst pruža pregled ekonomskih modela koje ECB koristi za ekonomske projekcije, što služi kao važan input za odluke o monetarnoj politici Upravnog savjeta ECB-a.

Nalazimo interesantan tekst koji pojašnjava zašto superviziju banaka treba unaprijediti. U principu, centralne banke mogu odvojiti svoje aktivnosti monetarne politike od svoje funkcije finansijske stabilnosti. Percepcije su bitne. Kod nas je zaživio Fond za sanaciju banaka, time i razmišljanja na ovu temu su nametnula tekst koji ukazuje da uz razvoj zaštite depozita i sanacije banaka, interna sanacija se ne smije zaboraviti. Neupućeni komentari da u Crnoj Gori ne praktikujemo Projektno finansiranje je provociralo da se napiše tekst na ovu temu. Kroz tekst se pojasnilo da projektno finansiranje je posebna vrsta bankarske usluge koja se – u skladu sa međunarodnom praksom – razlikuje od običnih korporativnih kreditnih aranžmana.

Srdačan pozdrav,
Glavni i odgovorni urednik
mr Bratislav Pejaković

Foreword of the Secretary General

Dear Readers,

The magazine "Bankar" always adheres to the profession and presentation of international developments, so that our readers have more information available for better decision-making. The new issue brings features about ongoing processes, such as those about the nature of the digital euro. The introduction of the digital euro is a very complex issue, not only legally, but also practically. The current digital payment system is based on the decades of development and case law. Instead of including cryptocurrencies into the existing regulatory boxes, the EU policy makers decided to do something different - to create a separate set of rules for cryptocurrencies in the form of MiCA regulation.

We bring you the information that the BIS is preparing a revolutionary draft of the future monetary and financial system. A new report from the Bank for International Settlements (BIS) claims that a new type of financial infrastructure could radically improve the global financial system. This new type of financial infrastructure would combine tokenized money and assets on a programmable platform, expanding the universe of economic arrangements to enhance the capabilities of monetary and financial infrastructure. The feature providing information on this issue presents that Europe must become more attractive for digital business models that strengthen European competitiveness. We need a simple regulatory framework and better digital skills, as they can encourage innovation.

We also present our thinking as to why we should focus on the preservation of banks and borrowers, in the face of possible shocks, and what are the implications of macroprudential policy. We offer a possible answer to the question of why we need models for making projections. This feature provides an overview of the economic models used by the ECB for economic projections, which serve as an important input for the monetary policy decisions of the ECB Governing Council.

We find an interesting feature that explains why the supervision of banks should be improved. In principle, central banks can separate their monetary policy activities from their financial stability function. Perceptions matter. In our country, the Resolution Fund came to life, and thus thoughts on this topic were imposed by a feature that indicates that along with the development of deposit protection and bank resolution, bail-in must not be forgotten. Ignorant comments that we do not practice project financing in Montenegro provoked the writing of an article on this topic. The feature clarified that project financing is a special type of banking service that - in accordance with international practice - differs from regular corporate credit arrangements.

Beste regards,
Editor-in-Chief
Bratislav Pejaković, MSc

BANKAR
Broj 62 / septembar 2023.

IZDAVAČ
Udruženje banaka Crne Gore
Novaka Miloševa bb/3 Podgorica
Tel: +382 20 232-028
www.ubcg.info

Časopis izlazi kvartalno u elektronskoj formi.

Rješenjem Ministarstva kulture, sporta i medija časopis Bankar je upisan u Evidenciju medija - štampani mediji 17. marta 2008, pod rednim brojem 641.

REDAKCIJSKI ODBOR
GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
mr Bratislav Pejaković

Prof. dr Aleksandar Živković,
dr Nikola Fabris,
dr Saša Popović,
mr Nebojša Đoković

TEHNIČKI UREDNIK
Goran Kapor

DIZAJN I PRELOM
Nikola Latković
FOTOGRAFIJE
depositphotos.com i fotodokumentacija UBCG
PREVOD
Milena Ljumović

Prilozi
- tekstovi se dostavljaju u elektronskom obliku na e-mail adrese: udruzenjebanaka@t-com.me, gorankapor@hotmail.com; maksimalna dužina teksta do 25.000 karaktera.
- reklame po normativima UBCG na e-mail: latkovic@gmail.com

BANKAR
Časopis Udruženja banaka Crne Gore
Broj 62 / septembar 2023.

Sadržaj / Contents

Jack Schickler
4 **USKORO NOVI ZAKON O MICA REGULATIVI**
New MiCA Law Soon

Maurits de Nerée tot Babberich
8 **DIGITALNI EURO, ZAR NE?**
Digital Euro, Isn't It

Hyun Song Shin
14 **BIS PRIPREMA REVOLUCIONARNI NACRT BUDUĆEG MONETARNOG I FINANSIJSKOG SISTEMA**
BIS builds out "game-changing" blueprint for the future monetary and financial system

Bratislav Pejaković
16 **KREDITNE TRANSAKCIJE KOJE SE ZASNIVAJU NA PROJEKTNOM FINANSIRANJU**
Credit Transactions Based On Project Financing

Markus Behn, Jan Hannes Lang
20 **FOKUSIRATI SE NA OČUVANJE BANAKA I ZAJMOPRIMACA, PRED MOGUĆE ŠOKOVE**
Focus on Preserving the Resilience of Banks and Borrowers to Potential Shocks

Matteo Ciccarelli, Matthieu Darracq Paries, Bettina Landau, João Sousa
38 **ZAŠTO SU NAM POTREBNI MODELI ZA IZRADU PROJEKCIJA**
Why We Need Models to Make Projections

Agustín Karstens
48 **NEOPHODNO ULAGANJE U SUPERVIZIJU BANAKA**
Investing in Banking Supervision Needed

Olli Salmi
54 **UZ RAZVOJ ZAŠTITE DEPOZITA I SANACIJE BANAKA, INTERNA SANACIJA SE NE SMIJE ZABORAVITI**
As deposit guarantee and bank resolution are being developed, bail-in must not be forgotten

Balazs Koranyi, Francesco Canepa
60 **DA LI STRAH OD RECESIJE TJERA ECB DA PREKINE RAST KAMATNIH STOPA?**
Is the Fear of Recession Forcing the ECB to Stop Rising Interest Rates?

Juliane Weiß
64 **TOKENISE EUROPE 2025: CILJ INICIJATIVE JE DA POKRENE TOKENIZACIJU**
Tokenise Europe 2025: Initiative aims to drive tokenization

Jack Schickler

Uskoro novi zakon o MiCA regulativi

Bez obzira što bi tretiranje kriptovalute kao tradicionalnog finansijskog instrumenta moglo biti jednostavno pitanje, čini se da zakonodavci Evropske unije favorizuju spektar pravila

Studija Evropske unije ponovo je pokrenula debatu o tretmanu kriptovaluta kao hartija od vrijednosti (TiNo Heusinger/Pixabay).

Čini se da kontroverzna studija koju je nadavno objavio Evropskog parlamenta okreće naglavačke obrazloženje za značajne nove kripto zakone Evropske unije (EU).

Studija, koju je sprovela grupa akademika, poriče da bi kriptovalute trebalo da dobiju posebna, lakša pravila – tvrdeći da bi trebalo da se automatski tretiraju pod oštrijim režimom dizajniranim za tradicionalne akcije i obveznice.

Regulatori moraju uskoro da djeluju kako bi kontrolisali vrstu lošeg ponašanja koja je otkrivena u posljednje vrijeme, kažu njeni autori – i oni brinu da regulativa o tržištima kripto imovine u bloku, MiCA regulativa, ima toliko rupa da će ponuditi malo koristi, i može stvoriti regulatorni vakuum.

Iako je studiju naručio Odbor za ekonomska i monetarna pitanja Evropskog parlamenta, ona nema formalni status u kreiranju politike EU – i, prema nekima, zahtijevala bi od zakonodavaca da preinače nove zakone čak i prije nego što se mastilo osuši.

Debata o pravnom statusu kriptovaluta posebno je trnovita u SAD, iako je šef Komisije za hartije od vrijednosti (SEC), Geri Gensler (Gary Gensler) odbio da kaže da li velike kripto imovine kao što su eter (ETH) predstavljaju hartije od vrijednosti, a tužba koju je u ponedjeljak podnijela Agencija protiv Binance-a, najveće svjetske kripto berze po tržišnoj kapitalizaciji, tvrdi da je niz tokena za blokčejne uključujući Solana (SOL), Cardano (ADA) i Poligon (MATIC) u nadležnosti SEC-a.

Sudski sporovi oko odlučivanja na kojoj strani se nalazi kripto imovina može biti bolno – što su saznale kompanije kao što su Ripple, Coinbase i sada Binance. Tretiranje kriptovaluta kao hartije od vrednosti je još bolnije: finansijski zakoni često nalažu da se regulisanim proizvodima može trgovati samo na određenim, registrovanim tržištima; kriptovaluta bi trebalo da se koristi za kupovinu stvari direktno, preko blokčejna.

SIVA ZONA

Otuda i obrazloženje za prilagođeni režim. Frančesko Paolo Pati (Francesco Paolo Patti), vanredni profesor na Univerzitetu Bocconi u Italiji, smatra da je studija manjkava i da tretira primjenu zakona o hartijama od vrijednosti jednostavno, dok MiCA izričito stvara spektar pravila.

Zakonodavci Evropske unije „odlučili su da urade nešto drugačije, da stvore poseban skup pravila" za kriptovalute, umjesto da ih ubace u postojeće regulatorne kutije, rekao je Pati za CoinDesk. „Postojanje MiCA regulative jasno pokazuje da je kripto imovina posebna."

Klasifikacija kriptovaluta kao tradicionalnih finansijskih instrumenata mogla bi ometati cilj MiCA regulative da ima jedinstvenu licencu za trgovinu u cijelom bloku – budući da različiti dijelovi EU, kao što su Italija i Njemačka, imaju različite poglede na to što čini hartiju od vrijednosti, rekao je. Osim toga, to ne bi zaustavilo ni vrste loših događaja koji su nedavno viđeni na kripto tržištima, dodao je on, napominjući da FTX ima licencu na Kipru za rad u skladu s postojećim pravilima finansijskog tržišta EU, poznatim kao MiFID.

New MiCA Law Soon

Jack Schickler, Coindesk

Whether to treat crypto as a traditional financial instrument can be a black-and-white issue, but European Union lawmakers appear to favor a spectrum

An EU study has rekindled a debate over the treatment of crypto as securities (TiNo Heusinger/Pixabay)

A controversial study published last week by the European Parliament appears to turn the rationale for landmark new European Union (EU) crypto laws on its head.

The study, by a panel of academics, denied crypto should get special, lighter rules – arguing that they should be treated by default under a more heavy-handed regime designed for traditional stocks and bonds.

Regulators need to act soon to control the kind of bad behavior that has been revealed of late, its authors say – and they worry the bloc's much heralded Markets in Crypto Assets regulation, MiCA, has so many loopholes that it will offer few benefits, and could create a regulatory vacuum.

Though commissioned by the European Parliament's Economic and Monetary Affairs Committee, the study has no formal status within EU policymaking – and, according to some, would require lawmakers to reverse new legislation even before the ink is dry.

The debate over crypto's legal status is particularly thorny in the U.S. Though Securities and Exchange Commission (SEC) Chief Gary Gensler has declined to say whether major crypto assets such as ether (ETH) constitute securities, a Monday lawsuit from the agency against Binance, the world's largest crypto exchange by market capitalization, claimed that a range of tokens for blockchains including Solana (SOL), Cardano (ADA), and Polygon (MATIC) do fall under SEC jurisdiction.

Litigating to decide which side of the line a crypto asset lies on can be painful – as companies such as Ripple, Coinbase and now Binance have found. Treating crypto as a security is more painful still: financial laws often dictate that regulated products can only be traded on particular, registered markets; crypto is supposed to be used to buy things directly, over the blockchain.

GRAY

Hence the rationale for a tailored regime. For Francesco Paolo Patti, an associate professor at Bocconi University in Italy, last week's study is flawed and treats the application of securities law as a black-and-white issue when MiCA expressly creates a spectrum.

EU lawmakers "decided to do something different, to create a special set of rules" for crypto rather than tuck it into existing regulatory boxes, Patti told CoinDesk. "The existence of MiCA makes clear that crypto is special."

Classifying crypto as traditional financial instruments could obstruct MiCA's goal of having a single license to trade across the bloc – since different parts of the EU such as Italy and Germany have a different view about what constitutes a security, he said. Plus, it wouldn't even stop the kinds of bad events seen recently in crypto markets, he added, noting that FTX had a license in Cyprus to operate under the EU's existing financial-market rules, known as MiFID.

Dirk Zetzsche, a professor of financial law at the University of Luxembourg who's one of the study's

„Studija Evropske unije ponovo je pokrenula debatu o tretmanu kriptovaluta kao hartija od vrijednosti

Dirk Zetče (Dirk Zetzsche), profesor finansijskog prava na Univerzitetu u Luksemburgu, koji je jedan od autora studije, odbacuje te argumente, rekavši da su tradicionalna finansijska pravila potrebna kao sigurnosna mreža.

Zetče je zabrinut – na osnovu onoga što kaže da su privatni razgovori sa desetinama regulatora – da bi u praksi moglo postojati regulatorna neograničenost pod MiCA regulativom. Čak bi se i najveće agencije borile da nametnu pravila protiv oko 10.000 kripto imovine koja se nalazi u svijetu, a manje jurisdikcije se jednostavno neće truditi da ispitaju ili provjere informacije, rekao je za CoinDesk.

„Prikupljanje činjenica je skupo za svaki predmet", rekao je Zetče u email-u, dodajući da nacionalni nadležni organi „neće ulagati ove resurse osim ako nemaju dobar predmet u svojoj nadležnosti, tako da je to de facto odricanje putem nesprovođenja ."

DIVLJI ZAPAD

Dok izvještaj citira „Divlji zapad“ decentralizovanih finansija – i ukazuje na nedavne kolapse kao npr. FTX i Three Arrows Capital – Zetče kaže da je njegov cilj da „dopusti poštenim, ozbiljnim inovativnim učesnicima da se istaknu“.

„Radi se o istiskivanju kriminalaca i neznalica, a ostavljanju profesionalaca u igri", rekao je on.

„Zakonodavci Evropske unije „odlučili su da urade nešto drugačije, da stvore poseban skup pravila" za kriptovalute, umjesto da ih ubace u postojeće regulatorne kutije

Pod MiCA regulativom, emitenti za kriptovalute dobijaju lakši pristup – za razliku od tradicionalnih finansijskih instrumenata kao što su akcije, njima neće trebati prethodna dozvola regulatora za objavljivanje bijele knjige za investitore. Taj treći način, između tretiranja kriptovaluta kao hartija od vrijednosti ili ostavljanja kriptovaluta potpuno neregulisanih, sigurno je dobio pohvale u industriji.

„Namjenska pravila su jedini način da se reguliše kriptovaluta," rekao je za CointDesk Kristijan Štajner (Christian Steiner), šef regulatornih poslova na kripto berzi Bitpanda, budući da dvostruki status valute i ulaganja znači da postojeća pravila ne funkcionišu. „Kripto ima drugačiju tehničku postavku od tradicionalnih financija, što takođe zahtijeva mnogo diferencijacija unutar regulatornog sistema."

Teško je zamisliti da će zakonodavci EU u potpunosti napraviti zakone koji su sada, nakon godina izrade, upisani u knjigu zakona. Ali Zetče nije jedini koji izaziva zabrinutost o tome kako bi se MiCA mogla implementirati u praksi.

Geri Kros (Gerry Cross), direktor finansijske regulative, politike i rizika u Centralnoj banci Irske, rekao je u svom govoru 30. maja da je bio „posebno zabrinut" u vezi obezbjeđivanja koordinacije i konzistentnosti u implementaciji regulative MiCA u 27 nacionalnih jurisdikcija Evropske unije. Jedan regulator bi mogao da stavi veto na kripto model koji drugi prihvata, omogućavajući kompanijama da efikasno izaberu svoje favorite, tvrdi on.

„Smatramo da postoji stvarni rizik od neoptimalnih ishoda ako se tome već danas ne posveti pažnja koju zaslužuje", rekao je Kros, pozivajući nadležne organe Evropske unije za banke da uspostave novi mehanizam za koordinaciju kripto aplikacija.

Iako je tekst utvrđen, postoji zaista mnogo problema koje MiCA pokreće. Ali, kaže Pati, inovativni startup-ovi koji se nadaju pokretanju nove poslovne ideje ne bi trebalo da plaćaju tu cijenu.

„Ako prvo zatražite (odobrenje regulatora) i suočite se sa nadležnim organom koji nije u stanju da se pozabavi ovim pitanjem, imate isti problem“, rekla je Pati. „Stoga je bolje pomoći nacionalnim nadležnim organima jasnim standardima, umjesto da tvrdite da je sve automatski sigurnost."

„An EU study has rekindled a debate over the treatment of crypto as securities

authors, brushes off those arguments, saying that traditional finance rules are needed as a safety net.

Zetzsche worries – based on what he says are private conversations with dozens of regulators – that there could, in practice, be a regulatory free-for-all under MiCA. Even the largest agencies would struggle to enforce rules against the approximately 10,000 crypto assets out there, and smaller jurisdictions simply won't bother to probe or verify information, he told CoinDesk.

"Gathering the facts is costly for each case," Zetzsche said in an email, adding that national authorities "will not invest these resources unless they have a good case in their jurisdiction, so it is a de facto waiver by way of non-enforcement."

WILD WEST

While the report cites a "Wild West" of decentralized finance – and points to recent collapses such as FTX and Three Arrows Capital – Zetzsche says his aim is to "allow honest, serious innovative participants to excel."

"It is about crowding out the criminals and ignorant, and leaving the pros in the game," he said.

Under MiCA, issuers for crypto get a lighter touch – unlike for traditional financial instruments like stocks, they won't need regulators' advance permission to publish a white paper for investors. That third way, in between treating crypto as securities or leaving them entirely unregulated, has certainly won plaudits from the industry.

"Dedicated rules are the only way to regulate crypto," Christian Steiner, head of regulatory affairs at crypto exchange Bitpanda, told CoinDesk, as the dual status of currency and investment means existing rules don't work. "Crypto has a different technical setup than traditional finance, that also requires many differentiations within the regulatory setup."

It's hard to imagine that EU lawmakers will entirely pirouette on legislation that is now, after years of drafting, signed into the statute book. But Zetzsche isn't alone in raising concerns about how MiCA might play out in practice.

Gerry Cross, director of financial regulation, policy and risk at the Central Bank of Ireland, said in a May 30 speech he was "particularly concerned" about ensuring coordination and consistency in implementing MiCA across the EU's 27 national jurisdictions. One regulator might veto a crypto model that another accepts, allowing companies to effectively pick and choose their favorite, he argued.

"We think that there is a real risk of sub-optimal outcomes if this is not given the attention that it deserves starting now," Cross said, calling for the EU's banking authority to set up a new mechanism to coordinate crypto applications.

Though the text is nailed down, there are indeed still plenty of problems MiCA raises. But, Patti says, it shouldn't be innovative startups hoping to launch a new business idea who pay the price.

"If you ask first [for regulatory approval] and you face an authority, which is not capable of addressing the issue, you have the same problem," Patti said. "It is therefore better to help the national competent authorities with clear standards, instead of claiming that everything is a security by default."

„EU lawmakers "decided to do something different, to create a special set of rules" for crypto rather than tuck it into existing regulatory boxes

Digitalni euro, zar ne?

Maurits de Nerée tot Babberich,
Udruženja banaka Holandije

Digitalni euro, zar ne? To će biti reakcija klijenta; na kraju krajeva, iznosi u eurima na njegovom računu u banci nalaze se uglavnom u sistemu digitalnog plaćanja. Ipak, još uvijek nema govora o 'pravom' digitalnom euru. Ipak, sadašnji 'digitalni euro' je privatan. Potraživanje klijenta je prema njegovoj banci, a ne prema centralnoj banci, prema Mauritsu de Nere tot Baberiku (Maurits de Nerée tot Babberich) iz Udruženja banaka Holandije.

Istraživanje Evropske centralne banke o javnom digitalnom euru bilo je dominantno u 2022. godini. U 2023. godini, nacrt bi trebao da bude gotov i postavljena pravna osnova.

De Nere: „Trenutni 'digitalni euro' – iznosi u eurima na računu u bankama - izdaju banke i stoga su potraživanja klijenata od banke. Osim toga, postoji gotovina - euro kovanice i novčanice koje izdaje Evropska centralna banka. Digitalni euro je digitalni ekvivalent gotovine: sredstvo plaćanja koje izdaje Evropska centralna banka (ECB). U žargonu: digitalna valuta centralne banke (CBDC)“.

PREMA ECB-U, KOJI SU RAZLOZI ZA RAZMIŠLJANJE O DIGITALNOM EURU?

„Prvo, manje zavisnosti od digitalnih valuta stranih kompanija, kao što su Fejsbuk/Libra ili velike platformske kompanije. Ili kineski elektronski juan. Digitalne valute tako velikih strana mogle bi da utiču na monetarnu autonomiju eura. Drugo, digitalni euro može doprinijeti jedinstvenom evropskom sistemu plaćanja za kartična i onlajn plaćanja. To još uvek nije tu; Evropa ima mnogo načina plaćanja i opcija plaćanja. To znači da mnogo koristimo - i stoga zavisimo - od druge infrastrukture. Na primjer, od američkih strana do plaćanja debitnim i kreditnim karticama (ili alternativno plaćanja karticama). Treći razlog za digitalni euro je ono što ECB naziva 'monetarnim sidrom': povjerenje klijenata u sredstva plaćanja. Upotreba gotovine brzo opada širom Evrope u korist privatnih digitalnih sredstava plaćanja. Centralna banka navodi da je povjerenje u platni sistem i novčani sistem djelimično posljedica dostupnosti javnog novca u platnom sistemu. Zato žele da smisle digitalni euro“.

KAKO IZGLEDA ROK?

„ECB je 2022. godine pokrenula fazu istraživanja: kako bi digitalni euro trebao da izgleda, kako bi trebao da funkcioniše i kako bi ljudi trebalo da ga posjeduju i koriste? Te godine su napravljeni takozvani 'djelimični izbori'. U ljeto 2023. očekuje se da će ECB predstaviti nacrt za digitalni euro. Evropska

TRADICIJA DUGA PREKO 150 GODINA

020 442 200

www.ziraatbank.me

Ziraat Bank
Montenegro

„Digitalni euro mora da ima stvarnu dodatnu vrijednost za klijente i kompanije, holandsku ekonomiju i platni sistem

komisija će takođe u junu predstaviti predlog pravne osnove kako bi digitalni euro uopšte bio moguć. Uostalom, valuta je fundamentalna promjena u finansijskom sistemu Nakon toga, u Evropi se mora donijeti politička odluka da li će digitalni euro zaista biti uveden".

KAKAV JE ŠIROK STAV HOLANDSKIH BANAKA?

„Uvođenje digitalnog eura je veoma složeno. Ne samo pravno, već i praktično. Sadašnji sistem digitalnog plaćanja zasnovan je na decenijama razvoja i sudskoj praksi. Osim toga, čini se da se funkcionalnost digitalnog eura preklapa sa trenutnim privatnim sredstvima plaćanja koje klijenti već koriste - a samim tim i konkurentnim privatnim rješenjima. Društveni uticaj će biti značajan, pa je za pravilnu procjenu potrebna široka političko-socijalna debata, prema bankama. Uticaj će takođe biti potencijalno velik za banke. Digitalni euro može predstavljati rizike koji bi mogli dovesti do finansijske nestabilnosti. Takvi rizici moraju biti jasni kako se ne bi donosile ishitrene odluke".

„Banke smatraju da je važno da budu prisutne u ovoj debati kao lider znanja. Posebno zato što se razvoj digitalnog eura u velikoj mjeri oslanja na znanje i vještine o trenutnom platnom sistemu – trenutno još uvijek u domenu banaka i platnih institucija. Šta mi mislimo prije svega: digitalni euro mora da ima stvarnu dodatnu vrijednost za klijente i kompanije, za holandsku ekonomiju i za platni sistem".

KAKO BANKE KONKRETNO DOPRINOSE DEBATI?

„Mi to radimo, između ostalog, dijeleći našu stručnost o digitalnim plaćanjima. Na primjer, Udruženje banaka Holandije objavilo je bijele knjige (izvještaje) o četiri teme za koje vjerujemo da su važne u debati. Dokument o važnosti pravnog okvira za digitalni euro; Dokument koji predstavlja digitalni euro za velika plaćanja pored varijante za mala plaćanja koja se trenutno istražuje. I dokument o mogućnostima za inovacije. Holandske banke se zalažu za obnovu i unapređenje evropske platne infrastrukture. Tako ako smislite novo sredstvo plaćanja, ono mora imati stvarnu dodatnu vrijednost za klijenta ako se sredstvo koristi. I na kraju, ali ne i najmanje važno: dokument u kojem tvrdimo da je digitalni euro politička odluka. Mora se pažljivo razmotriti – u širokoj javno-privatnoj debati – da li je digitalni euro jedini i ispravan odgovor na navedene ciljeve politike".

„Istraživanje Evropske centralne banke o javnom digitalnom euru bilo je dominantno u 2022. godini. U 2023. godini, nacrt bi trebao da bude gotov i postavljena pravna osnova

Digital Euro, Isn't It?

Maurits de Nerée tot Babberich,
the Dutch Banking Association

A digital euro, isn't it? That will be the consumer's reaction; After all, the euros in his bank account find their way into the mostly digital payment system. Yet there is still no talk of a 'real' digital euro. After all, the current 'digital euro' is private. A claim by the consumer on his bank and not on the central bank, according to Maurits de Nerée tot Babberich of the Dutch Banking Association.

2022 was dominated by research by the European Central Bank into a public digital euro. In 2023, the draft should be ready in outline and the legal basis laid.

De Nerée: "The current 'digital euro' – euros in a bank account – are issued by banks and are therefore a claim of the consumer on the bank. In addition, there is cash - euro coins and notes issued by the European Central Bank. The digital euro is the digital equivalent of cash: a means of payment issued by the European Central Bank (ECB). In jargon: Central Bank Digital Currency (CBDC)."

ACCORDING TO THE ECB, WHAT ARE THE REASONS FOR THINKING ABOUT A DIGITAL EURO?

"Firstly, less dependence on the digital currencies of foreign companies, such as Facebook/Libra or large platform companies. Or the Chinese e-yuan. Digital currencies from such large parties could affect the monetary autonomy of the euro. Secondly, the digital euro could contribute to a single European payment system for card and online payments. That's not there yet; Europe has many means of payment and payment options. This means that we make a lot of use - and are therefore dependent - on other infrastructures. For example, from the U.S. parties to debit and credit card payments (or alternatively card payments). The third reason for a digital euro is what the ECB calls the 'monetary anchor': consumer confidence in means of payment. The use of cash is declining rapidly across Europe, in favour of private digital means of payment. The central bank states that the confidence in the payment system and money system is partly due to the availability of public money in the payment system. That's why they want to come up with a digital euro."

WHAT DOES THE TIMELINE LOOK LIKE?

"In 2022, the ECB launched a research phase: what should a digital euro look like, how should it work and how should people own and use it? So-called 'partial choices' were made that year. In the summer of 2023, the ECB is expected to

Vazda dobre vijesti!

Apple Pay u Hipotekarnoj banci.

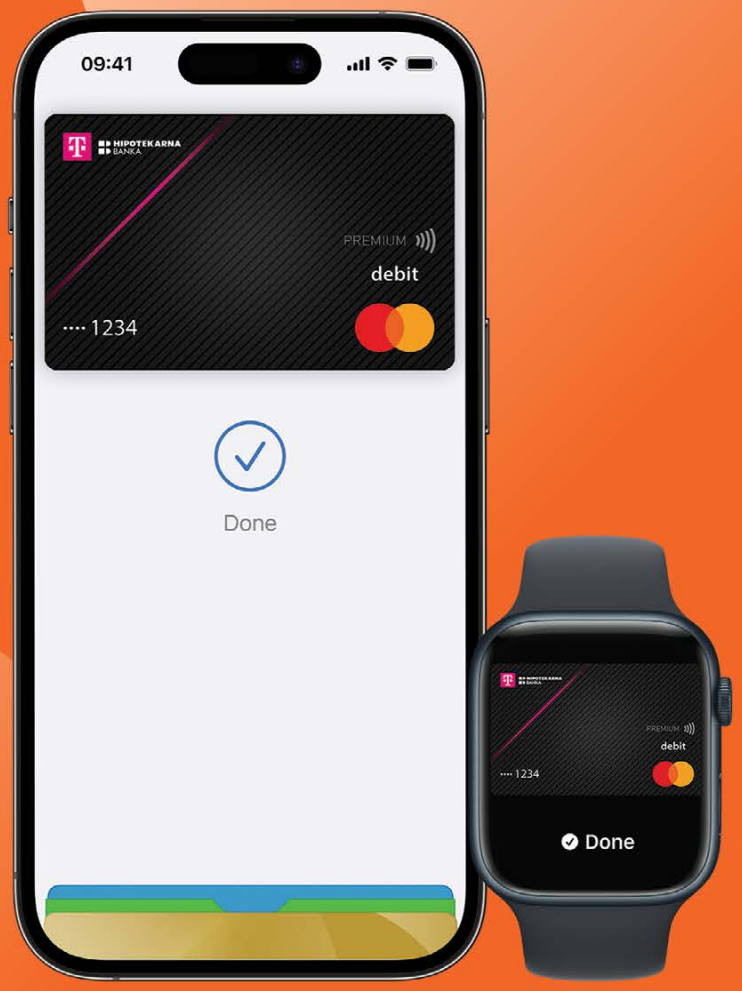

Dodaj svoju Mastercard® karticu na Apple Pay
i plaćaj jednostavno i sigurno.

www.hb.co.me Kontakt centar 19905

HIPOTEKARNA BANKA | Apple Pay

„The digital euro must have real added value for consumers and businesses, the Dutch economy and the payment system

present a draft outline for the digital euro. The European Commission will also present a proposal in June for a legal basis to make the digital euro possible at all. After all, the currency is a fundamental change in the financial system. After that, the political decision in Europe must be made whether the digital euro will actually be introduced."

WHAT IS THE BROAD POSITION OF DUTCH BANKS?

"The introduction of a digital euro is very complex. Not only legally, but also practically. The current digital payment system is based on decades of development and jurisprudence. In addition, the functionality of the digital euro seems to overlap with the current private means of payment that consumers already use - and therefore also competitive with private solutions. The social impact will be significant, so a broad political-social debate is needed for a proper assessment, according to banks. The impact will also be potentially large for banks. The digital euro may pose risks, which could lead to financial instability. Such risks must be clear so that no hasty decisions are made."

"Banks find it important to be present in this debate as a knowledge leader. Especially because the development of the digital euro relies heavily on the knowledge and skills about the current payment system – currently still the domain of banks and payment institutions. What we think above all: the digital euro must have real added value for consumers and businesses, for the Dutch economy and for the payment system."

HOW DO BANKS CONTRIBUTE CONCRETELY TO THE DEBATE?

"We do this, among other things, by sharing our expertise on digital payments. For example, the Dutch Banking Association published white papers on four topics that we believe are important in the debate. A paper on the importance of a legal framework for a digital euro; A paper that is a plea for the wholesale digital euro in addition to the retail variant that is currently under investigation. And a paper on the opportunities for innovation. Dutch banks are in favour of renewing and improving the European payment infrastructure. So if you do come up with a new means of payment, it must have real added value for the consumer if the means is to be used. And last but not least: a paper in which we argue that the digital euro is a political decision. Careful consideration must be given – in a broad public-private debate – to whether the digital euro is the only and correct answer to the stated policy goals."

„2022 was dominated by research by the European Central Bank into a public digital euro. In 2023, the draft should be ready in outline and the legal basis laid

BIS priprema revolucionarni nacrt budućeg monetarnog i finansijskog sistema

Hyun Song Shin, ekonomski savjetnik i direktor sektora za istraživanje u BIS-u

Programabilni novac centralne banke mogao bi da spoji tokenizovani novac i sredstva komercijalnih banaka na jednoj platformi kako bi omogućio transakcije i ugovore u realnom vremenu. Nova finansijska infrastruktura bi bila revolucionarna, što bi omogućilo nove vrste ekonomskog aranžmana koji bi mogli iz temelja da promijene monetarni i finansijski sistem.

Novi izvještaj Banke za međunarodna poravnanja (BIS) tvrdi da bi nova vrsta finansijske infrastrukture mogla radikalno da poboljša globalni finansijski sistem. Ta nova vrsta finansijske infrastrukture bi kombinovala tokenizovani novac i sredstva na platformi koja se može programirati, proširujući univerzum ekonomskih aranžmana kako bi se poboljšale sposobnosti monetarne i finansijske infrastrukture.

Posebno poglavlje Godišnjeg ekonomskog izvještaja za 2023 detaljno opisuje nacrt za budućnost ponovo ispitujući postojeće stubove sadašnjeg monetarnog sistema. Jedinstvena knjiga bi kombinovala tokenizovane oblike digitalne valute centralne banke (CBDC) sa tokenizovanim depozitima banaka i drugim tokenizovanim potraživanjima, otvarajući novu eru u zajedničkom razvoju monetarnog sistema i privrede.

„Na pragu smo još jednog velikog skoka u monetarnom i finansijskom sistemu, koji će imati dalekosežne posljedice po privredu i društvo u cjelini. Objedinjavanje novca centralne banke, komercijalnog novca i različitih sredstava na istoj platformi, sve tokenizovano i u interakciji, otvara čitav niz mogućnosti. Ovo bi promijenilo način na koji razmišljamo o novcu i kako se transakcije odvijaju", kazao je Hyun Song Shin.

Poglavlje naglašava kako će budući monetarni i finansijski sistem poboljšati stari i omogućiti novi. Primjeri mogućih inovacija uključuju:

- Nove metode za poravnanje hartija od vrijednosti koje kombinuju sve pojedinačne korake u jednu besprekornu transakciju.
- Tokenizovani depoziti sa ugrađenim regulatornim provjerama koji se istovremeno podmiruju u CBDC-u finansijskim transakcijama velikih vrijednosti.
- Kredit sa inteligentnim ugovorima koji smanjuje troškove finansiranja trgovine za manje kompanije, poboljšavajući globalne lance snabdijevanja.
- Poboljšana razmjena podataka o potencijalnim zajmoprimcima, korišćenjem tehnologije za zaštitu privatnosti, kako bi se proširio pristup kreditima za ugrožene segmente stanovništva.

„Prednosti bi bile ograničene samo genijalnošću javnih i privatnih partnera koji daju inovacije na platformi. Dobici nisu samo postepena poboljšanja. Oni se na fundamentalniji način bave podsticajnim i informacionim problemima koji su stali na put boljim ekonomskim aranžmanima", kazao je Hyun Song Shin.

Centralne banke rade zajedno, sa drugim javnim organima i privatnim sektorom na proširenju mogućnosti koje nudi monetarni sistem i poboljšanju prekogranične integracije. BIS podržava ove napore sa istraživanjem i eksperimentisanjem, ispunjavajući svoju ulogu foruma za međunarodnu saradnju i inovacije među centralnim bankama.

„Moguće koristi bi premašile veće brzine i niže troškove, kako bi se omogućile potpuno nove vrste transakcija, ograničene samo genijalnošću javnih i privatnih inovatora.

BIS builds out "game-changing" blueprint for the future monetary and financial system

Programmable central bank money could knit together tokenised commercial bank money and assets on a single platform to enable transactions and contracts in real time. New financial infrastructure would be a game-changer, making possible new types of economic arrangement that could revolutionise the monetary and financial system.

Hyun Song Shin,
Economic Adviser
and Head of Research
of the BIS

A novel type of financial infrastructure could radically enhance the global financial system, argues a new report by the Bank for International Settlements (BIS). It would combine tokenised money and assets on a programmable platform, expanding the universe of economic arrangements to enhance the capabilities of monetary and financial infrastructures.

The special chapter of the Annual Economic Report 2023 details a blueprint for the future by rethinking the existing pillars of the current monetary system. A unified ledger would combine tokenised forms of central bank digital currency (CBDC) with tokenised bank deposits and other tokenised claims, opening up a new era in the joint development of the monetary system and the economy.

"We are at the cusp of another major leap in the monetary and financial system, which will have far-reaching consequences for the economy and society at large. Bringing together central bank money, commercial money, and different assets on the same platform, all tokenised and interacting, opens up a whole new range of possibilities. This would be a game-changer in how we think about money and how transactions take place", said Hyun Song Shin.

The chapter highlights how the future monetary and financial system will improve on the old and enable the new. Examples of possible innovations include:

- New methods for securities settlements that combine all the individual steps into one seamless transaction.
- Tokenised deposits with built-in regulatory checks that simultaneously settle in wholesale CBDC.
- Smart contract-enabled credit that reduces the cost of trade finance for smaller companies, improving global supply chains.
- Enhanced sharing of data on potential borrowers, using privacy-protecting technology, to expand access to credit for disadvantaged segments of the population.

"Eventual benefits would go beyond faster speeds and lower costs, to enable entirely new types of transaction, limited only by the ingenuity of public and private innovators.

"The benefits would be limited only by the ingenuity of the public and private partners who innovate on the platform. The gains are not just incremental improvements. They address in a more fundamental way the incentive and informational problems that have stood in the way of better economic arrangements", said Hyun Song Shin.

Central banks are working together, with other public authorities and the private sector to extend the possibilities offered by the monetary system and improve cross-border integration. The BIS is supporting these efforts with research and experimentation, fulfilling its role as a forum for international cooperation and innovation among central banks.

mr Bratislav Pejaković
Generalni sekretar
UBCG

Kreditne transakcije koje se zasnivaju na projektnom finansiranju

Projektno finansiranje je posebna vrsta bankarske usluge koja se – u skladu sa međunarodnom praksom – razlikuje od običnih korporativnih kreditnih aranžmana. Razlog za to je upotreba posebnih finansijskih struktura, visok leveridž, specifična struktura obezbjeđenja i metoda utvrđivanja cijena.

Sa finansijskog aspekta, projekti su definisani kao investicije, sticanje materijalne imovine i nekretnina, ili druge transakcije gdje budući prihod finansiranih sredstava obezbjeđuje izvršavanje servisiranja duga. Sredstva obezbjeđenja su obično sva imovina, kao i sva prava i obaveze vezano za taj projekat. Ovaj vid finansiranje se može odobriti kompanijama koje su osnovane samo da realizuju i rukovode projektom (poznata su pod nazivom sredstva posebne namjene); kao i već postojećim kompanijama.

Projektno finansiranje se obavlja u svim sektorima, između ostalog u elektro-energetskom sektoru, infrastrukturi, telekomunikacijama, sektoru nekretnina i određenim investicijama u društvo. Kod nas su najaktivnije komentarišu. Krediti za projektno finansiranje odobravaju se investitorima i odgovornim izvođačima radova koji učestvuju u realizaciji stambeno-poslovnih objekata. Da bi se banke uopšte upustile u posao kreditnog finansiranja, provjere koje čini su veoma složene, a uslovi za dobijanje ove vrste kredita izuzetno zahtjevni. Projektno finansiranje je investiciona izgradnja objekata namenjenih daljoj prodaji, ili izdavanju. Obično se vrši finansiranjem investicionog projekta koji je u vlasništvu za taj projekat osnovanog namjenskog privrednog društva (SPV-special purpose vehicle) gde investitor finansira projekat sa 20-30% njegove predračunske vrijednosti u formi investicionog kapitala, a komercijalna banka kreditira izgradnju objekta do 80% njegove predračunske vrijednosti.

Uslovi za podnošenje zahtjeva za kreditiranje: Prije samog podnošenja zahtjeva za kreditiranje potrebno je preduzeti čitav niz koraka i aktivnosti i pribaviti svu potrebnu dokumentaciju (primjera radi: ishodovanje građevinske dozvole, izbor i zaključivanje ugovora sa izvođačima radova, sačinjavanje predračuna za izgradnju, pribavljanje garancija, izrada plana rokova i dinamike

Bratislav Pejaković, M.Sc
General secretary of AMB

Credit Transactions Based On Project Financing

Project financing is a special type of banking service that - in accordance with international practice - differs from ordinary corporate credit arrangements. The reason for this is the use of special financial structures, high leverage, a specific security structure and pricing method.

From the financial aspect, projects are defined as investments, acquisition of tangible assets and real estate, or other transactions where the future income of the financed funds ensures debt servicing. Collateral is usually all assets, as well as all rights and obligations related to that project. This type of financing can be granted to companies that were established only to implement and manage the project (they are known as special purpose vehicles); as well as to existing companies.

Project financing is carried out in all sectors, among others in the electricity and energy sector, infrastructure, telecommunications, the real estate sector and certain investments in society. These investments are mostly commented. Loans for project financing are granted to investors and responsible contractors who participate in the realization of residential and commercial buildings. In order for banks to get into the business of loan financing, the checks they make are very complex, and the conditions for obtaining this type of loan are extremely demanding. Project financing is the investment construction of facilities intended for further sale or for rent. It is usually done by financing an investment project that is owned by a special purpose vehicle (SPV) established for that project, where the investor finances the project with 20-30% of its estimated value in the form of investment capital, and a commercial bank grants loans for the construction of the facility up to 80%. of its estimated value.

Conditions for submitting a loan application: Before submitting a loan application, it is necessary to undertake a whole series of steps and activities and obtain all the necessary documentation (for example: obtaining a building permit, selecting and concluding a contract with contractors, drawing up estimates for the construction, obtaining guarantees, creating a schedule of construction deadlines and dynamics, determination of sales value, profit planning,

gradnje, određivanje prodajne vrijednosti, planiranje dobiti, predviđanje svih troškova itd.). Banka će izvršiti detaljnu analizu kako bi procjenila i najmanji mogući rizik i uočila potencijalne finansijske, pravne i operativne probleme, jer je očekivano da neće kreditirati posao koji nije siguran. Međutim, ono što je „noćna mora" za investitore jeste prednost za kupce, jer je veća garancija da će objekat biti izgrađen u potpunosti, da će dobiti upotrebnu dozvolu i biti uknjižen.

Glavni vlasnik sredstava posebne namjene (zajmoprimac), ne preuzima uvijek garanciju za otplatu duga, gdje u slučaju neplaćanja, neće biti na raspolaganju mjere odštete, ili će to biti samo u ograničenoj mjeri (finansiranje uz nepostojanje, ili ograničeno postojanje mjera nadoknade štete). Zajam može biti i udružen u zavisnosti od iznosa i karakteristika transakcije projektnog finansiranja.

Prije odobravanja kredita za finansiranje kredita, vrši se detaljna analiza (dju dilidžens), gdje se ispituje tehnološka, ekonomska, pravna, finansijska i politička pozadina transakcije kako bi se otkrio svaki potencijalni rizik. Jedna od najvažnijih analiza je preliminarna tehnička analiza, koju pripremaju eksterni eksperti i/ili tehnički savjetnici. U većini transakcija projektnog finansiranja, banke ovlaste nezavisnog nadzornog organa da kontroliše proces investicije sa tehnološke perspektive, da procijeni negotovinski dio sopstvenog kapitala, da utvrdi razvojne troškove i da potvrdi podizanje novca po osnovu kredita nakon prijema fakture.

Kod svih plasmana tako i ovdje krucijalan je bonitet klijenta. Bonitet predstavlja skup pozitivnih osobina jednog subjekta koje ga čine dobrim i sigurnim dužnikom, ili partnerom u poslovnom smislu. Bonitet kao pojam uključuje i kreditnu sposobnost i likvidnost odnosnog subjekta, ali istovremeno podrazumjeva i njegovu opštu meterijalnu sigurnost, solventnost, dobru reputaciju u poslovnom svijetu i solidnu poziciju na tržištu.

S obzirom da kredit za finansiranje projekata nosi veći rizik od prosječnih korporativnih kredita zbog njihovog dužeg trajanja i velike zaduženosti kapitala, on zahtijeva detaljniju pripremu i kontinuiranu aktivnost praćenja tokom njegovog trajanja.

Kupci, osim prednosti da će objekat biti izgrađen u planiranim rokovima i na kraju uknjižen, imaju i povoljnije uslove i jednostavniju proceduru za dobijanje stambenih kredita. Banke svojim klijentima koji traže stanove mogu direktno da ponude stanove u objektima koje same finansiraju.

Kod ovog proizvoda, kao i kod svih bančinih aktivnosti, važi procedura upoznaj svog klijenta. Bitno je znati da je primjena ove Procedure obavezujuća za svako odgovorno lice u Banci, za rukovodioce organizacionih djelova i za zaposlene koji dolaze u direktni kontakt sa klijentima, sa informacijama o poslovanju klijenata ili sa informacijama o transakcijama koje se prijavljuju Upravi za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Ovom Procedurom se naročito uređuje:

1. Utvrđivanje prihvatiljivosti klijenta prema stepenu rizika od pranja novca i finansiranja terorizma
2. Klasifikacija klijenata prema faktorima rizika
3. Poznavanje i praćenje poslovanja klijenata - nadzor nad računima i transakcijama klijenata
4. Čuvanje dokumentacije
5. Program obuke zaposlenih
6. Izvještavanje

Klijent ili stranka je fizičko lice, preduzetnik, pravno lice ili lice građanskog prava koje vrši transakciju ili uspostavlja poslovni odnos sa Bankom. Identifikaciju klijenta, zaposleni Banke vrše u skladu sa Opštom procedurom za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma.

Banka je dužna da izvrši procjenu nivoa rizika klijenta prije uspostavljanja poslovnog odnosa sa Bankom, pri čemu se pod poslovnim odnosom smatra uspostavljanje bilo kakve poslovne saradnje - otvaranje računa, odobravanje kredita, uzimanje obezbjeđenja, trgovanje/saldiranje hartijama od vrijednosti i tome slično, ali i da tokom trajanja poslovnog odnosa vrši procjenu nivoa rizika klijenta. Banka mora biti u stanju da u svakom momentu dokaže da zna ko je njen klijent. Osnova takvog dokaza je ispravno utvrđivanje i potvrđivanje identiteta klijenta. Banka mora da bude u posjedu validnih dokumenata koji potvrđuju da je pravilno izvršila identifikaciju klijenta, da je utvrdila (identifikovala) stranku koja je formalno uspostavila poslovnu saradnju i ako je uspostavila poslovnu saradnju za nekog drugog, da ustanovi i identifikuje stvarnog vlasnika računa odnosno klijenta Banke, kao i da spozna prirodu posla kojom se klijent bavi.

forecasting of all costs, etc.). The bank will perform a detailed analysis to assess the smallest possible risk and identify potential financial, legal and operational problems, as it is expected that it will not lend to a business that is not safe. However, what is a "nightmare" for investors is an advantage for buyers, because there is a greater guarantee that the facility will be built completely, that it will receive a use permit and be registered.

The main owner of special purpose funds (borrower) does not always assume a guarantee for debt repayment, where in case of non-payment, compensation measures will not be available, or it will be only to a limited extent (financing with no or with a limited existence of compensation measures). The loan can be combined depending on the amount and characteristics of the project financing transaction.

Before approving a loan for loan financing, due diligence is performed, where the technological, economic, legal, financial and political background of the transaction is examined in order to detect any potential risk. One of the most important analyses is the preliminary technical analysis, which is prepared by external experts and/or technical advisors. In most project financing transactions, banks authorise an independent supervisory body to control the investment process from a technological perspective, to assess the non-cash part of their own capital, to determine development costs and to confirm the withdrawal of money on the basis of the loan after receipt of the invoice.

In all placements, the creditworthiness of the client is crucial here as well. The creditworthiness represents a set of positive features of an entity that make it a good and safe debtor, or partner in the business sense. The creditworthiness as a term includes the credit capacity and liquidity of the entity in question, while it also includes its general material security, solvency, good reputation in the business world and a solid position on the market.

Given that project financing loans carry a higher risk than average corporate loans due to their longer duration and high capital leverage, it requires more detailed preparation and continuous monitoring activity during its duration.

Buyers, apart from the advantage that the building will be built within the planned deadlines and finally registered, have more favourable terms and a simpler procedure for obtaining housing loans. Banks can directly offer apartments to their clients who are looking for apartments in facilities that they finance.

Know-your-customer procedure applies for this product, as for all bank activities. It is important to know that the application of this the procedure is binding for every responsible person in the Bank, for managers of organisational units and for employees who come into direct contact with clients, with information about clients' operations or with information about transactions that are reported to the Directorate for the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing.

This Procedure regulates in particular:

1. Determining the acceptability of the client according to the degree of risk of money laundering and terrorist financing
2. Classification of clients according to risk factors
3. Knowledge and monitoring of clients' business - supervision of clients' accounts and transactions
4. Storage of documentation
5. Employee training program
6. Reporting

A client or party is a natural person, entrepreneur, legal entity or person under civil law who carries out a transaction or establishes a business relationship with the Bank. Client identification is carried out by Bank employees in accordance with the General Procedure for the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing.

The Bank is obliged to assess the client's risk level before establishing a business relationship with the bank, whereby a business relationship is considered the establishment of any business cooperation - opening an account, approving a loan, taking security, trading/balancing securities and the like, but also to assess the client's risk level during the business relationship. The bank must be able to prove at all times that it knows who its client is. The basis of such evidence is the correct identification and confirmation of the client's identity. The bank must be in possession of valid documents confirming that it has properly identified the client, that it has determined (identified) the party that has formally established business cooperation, and if it has established business cooperation for someone else,

Fokusirati se na očuvanje banaka i zajmoprimaca, pred moguće šokove

Pripremili Markus Behn
i Jan Hannes Lang

Ovaj rad govori o ulozi makroprudencijalne politike u trenutnom okruženju. Iako se finansijski ciklus eurozone okreće, banke su i dalje profitabilne, ranjivosti su još uvijek povišene, a rizici finansijske stabilnosti se još nijesu materijalizovali. U tom kontekstu, makroprudencijalnu politiku ne treba popuštati, već bi se umjesto toga trebala fokusirati na očuvanje otpornosti banaka i zajmoprimaca.

„Iako se finansijski ciklus eurozone okreće, banke su i dalje profitabilne, ranjivosti su još uvijek povišene, a rizici finansijske stabilnosti se još nijesu materijalizovali

GDJE SE NALAZIMO U FINANSIJSKOM CIKLUSU?

Finansijski ciklus u eurozoni se preokrenuo i očekuje se dalji pad usljed rasta kamatnih stopa i izazovnih makrofinansijskih uslova. Pokazatelj sistemskog rizika eurozone (SRI), koji obuhvata dinamiku kredita i cijena imovine, dosegnuo je vrhunac na kraju 2021. i od tada je opao. Pad pokazatelja je posljedica (i) ispadanja baznih efekata povezanih s pandemijom koronavirusa (COVID-19) i (ii) nedavnog usporavanja rasta bankarskih kredita i cijena nekretnina usljed rasta kamatnih stopa (Grafikon 1, panel a). S obzirom na izazovno makrofinansijsko okruženje umjerenog rasta, povišene inflacije i pooštrenih finansijskih uslova (vidi pregled u ECB, 2023b), očekuje se da će finansijski ciklus održati trend pada u narednim kvartalima. Iako su cijene nekretnina počele da padaju u nekim zemljama Jedinstvenog supervizorskog mehanizma (SSM) u drugoj polovini 2022., prilagođavanja cijena su do sada bila mala, a procjene vrednovanja cijena, kao što je odnos cijene nekretnina i prihoda, i dalje su povišene u mnogim zemljama (Grafikon 1, panel b). Stoga se može očekivati dalji pritisak na smanjenje cijena nekretnina, jer su povišene cijene i više kamatne stope znatno snizile pristupačnost stanova. Ovo se ogleda u znatno nižoj potražnji stanovništva za hipotekarnim kreditima zbog slabijih izgleda na tržištu nekretnina.

Focus on Preserving the Resilience of Banks and Borrowers to Potential Shocks

Prepared by Markus Behn
and Jan Hannes Lang

This article discusses the role of macroprudential policy in the current environment. Although the euro area financial cycle is turning, banks remain profitable, vulnerabilities are still elevated, and financial stability risks have not yet materialised Against this backdrop, macroprudential policy should not be loosened but should instead focus on preserving the resilience of banks and borrowers.

WHERE DO WE STAND IN THE FINANCIAL CYCLE?

The financial cycle in the euro area has turned and is expected to fall further amid rising interest rates and challenging macro-financial conditions. The euro area systemic risk indicator (SRI), which captures credit and asset price dynamics, peaked at the end of 2021 and has since declined. The fall in the indicator is due to (i) the dropping out of base effects related to the coronavirus (COVID-19) pandemic and (ii) the recent deceleration in bank credit and real estate price growth amid rising interest rates (Chart 1, panel a). Given the challenging macro-financial environment of moderate growth, elevated inflation and tightening financial conditions (see the overview in ECB, 2023b), the financial cycle is expected to maintain its downward trend in the coming quarters. Although house prices started to fall in some Single Supervisory Mechanism (SSM) countries in the second half of 2022, price adjustments have been small so far, and price valuation estimates, such as house-price-to-income ratios, remain elevated in many countries (Chart 1, panel b). Further downward pressure on house prices can therefore be expected, as elevated prices and higher interest rates have lowered housing affordability considerably. This is showing up in significantly lower mortgage loan demand from households due to the weaker housing market outlook.

„Although the euro area financial cycle is turning, banks remain profitable, vulnerabilities are still elevated, and financial stability risks have not yet materialised

LOVĆEN BANKA AD

My Lovćen

ELEKTRONSKO BANKARSTVO

ZA FIZIČKA I PRAVNA LICA

Kontakt centar: 19 993

kontakt@lovcenbanka.me

„Further downward pressure on house prices can therefore be expected, as elevated prices and higher interest rates have lowered housing affordability considerably

Credit growth has decelerated markedly in recent months, but this is primarily driven by lower loan demand and not by bank capital constraints. While bank loan growth was still strong in the first half of 2022, bank loan dynamics have slowed considerably across countries since autumn 2022. Lower bank loan growth mainly reflects weaker loan demand due to higher interest rates, lower fixed investment needs, weaker housing market prospects and subdued economic sentiment. While bank credit standards are also tightening, this is less pronounced than the fall in loan demand. Most importantly from a macroprudential policy perspective, the tightening in bank credit standards is so far not driven by bank capital constraints according to results from the ECB's bank lending survey and a survey conducted among national authorities of SSM countries. Instead, the main drivers of tightening credit standards are increased risk perceptions, lower risk tolerance and rising financing costs, as would be expected in an environment with moderate growth, elevated inflation and tightening monetary policy.

Notes: Panel a): The SRI is based on Lang et al (2019). The SRI is a broad-based cyclical systemic risk measure that captures risks stemming from domestic credit, real estate markets, asset prices and external imbalances. It is constructed as the optimal weighted average of six sub-indicators with weights chosen to maximise the early warning properties of the composite SRI for systemic financial crises. The six sub-indicators that make up the SRI are (i) the two-year change in the bank credit-to-GDP ratio (36% weight), (ii) the two-year growth rate of real total credit (5% weight), (iii) the two-year change in the debt service-to-income ratio (5% weight), (iv) the three-year change in the residential real estate (RRE) price-to-income ratio (17% weight), (v) the three-year growth rate of real equity prices (17% weight), and (vi) the current account-to-GDP

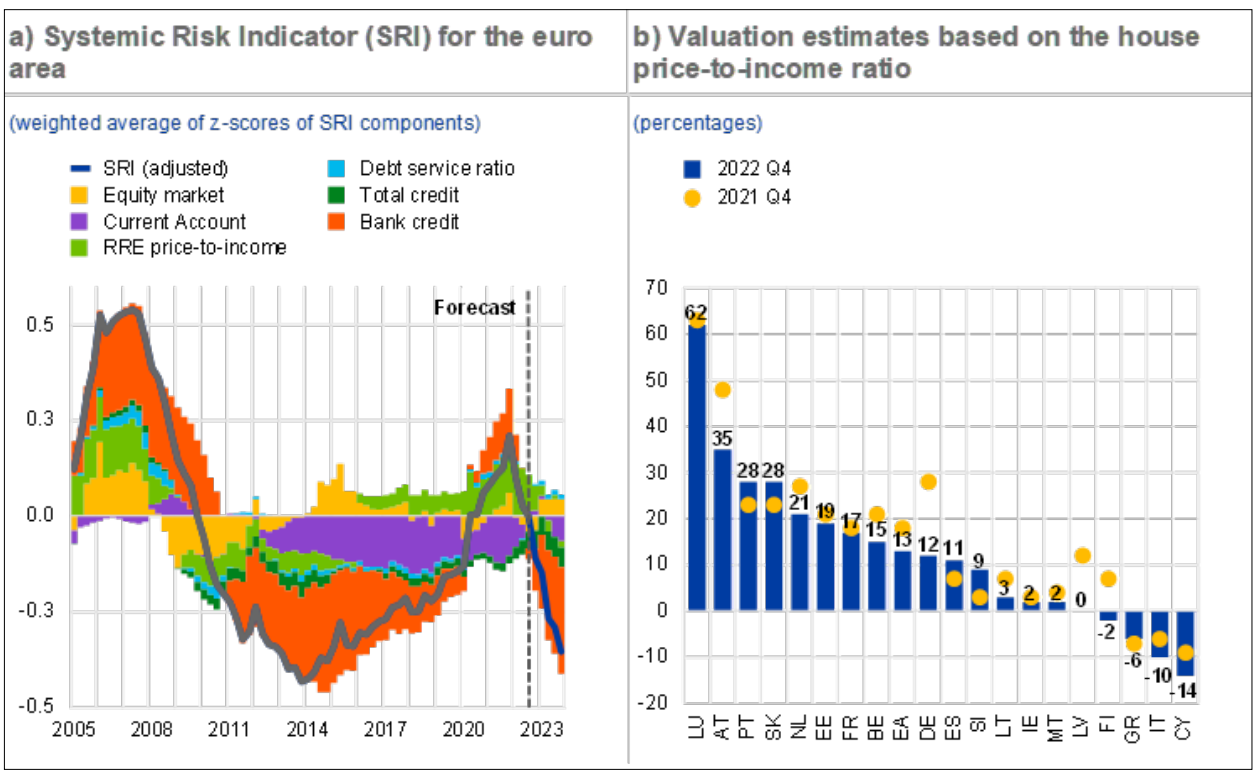

Chart 1 / The financial cycle has peaked, but vulnerabilities remain elevated *Source: ECB calculations*

„Može se očekivati dalji pritisak na smanjenje cijena nekretnina, jer su povišene cijene i više kamatne stope znatno snizile pristupačnost stanova

Rast kredita je značajno usporen posljednjih mjeseci, ali to je prvenstveno vođeno nižom tražnjom za kreditima, a ne ograničenjima banaka u pogledu kapitala. Iako je rast bankarskih kredita i dalje bio snažan u prvoj polovini 2022. godine, dinamika bankarskih kredita znatno je usporila u svim zemljama od jeseni 2022. godine. Niži rast bankarskih kredita uglavnom odražava slabiju tražnju za kreditima zbog viših kamatnih stopa, nižih potreba za fiksnim investicijama, slabijih izgleda na tržištu nekretnina i prigušenog ekonomskog raspoloženja. Iako se standardi bankarskih kredita također pooštravaju, to je manje izraženo od pada potražnje za kreditima. Što je najvažnije iz perspektive makroprudencijalne politike, pooštravanje bankarskih kreditnih standarda do sada nije vođeno ograničenjima kapitala banaka prema rezultatima ankete o kreditnoj aktivnosti banaka koju je sprovela ECB među nacionalnim nadležnim organima zemalja SSM-a. Umjesto toga, glavni pokretači pooštravanja kreditnih standarda su povećana percepcija rizika, niža tolerancija na rizik i rastući troškovi finansiranja, kao što bi se očekivalo u okruženju sa umjerenim rastom, povišenom inflacijom i pooštravanjem monetarne politike.

Napomene: Panel a): Indikator sistemskog rizka (SRI) se zasniva na Lang et al (2019.). SRI je široko zasnovana mjera cikličnog sistemskog rizika koja obuhvata rizike koji proizlaze iz domaćih kredita, tržišta nekretnina, cijena imovine i eksternih neravnoteža. Konstruisan je kao optimalni ponderisani prosjek od šest pod-indikatora sa ponderima odabranim da maksimiziraju svojstva ranog upozorenja kompozitnog SRI za sistemske finansijske krize. Šest podindikatora koji čine SRI su (i) dvogodišnja promjena koeficijenta kredita banaka u odnosu na BD (36% pondera), (ii) dvogodišnja stopa rasta realnog

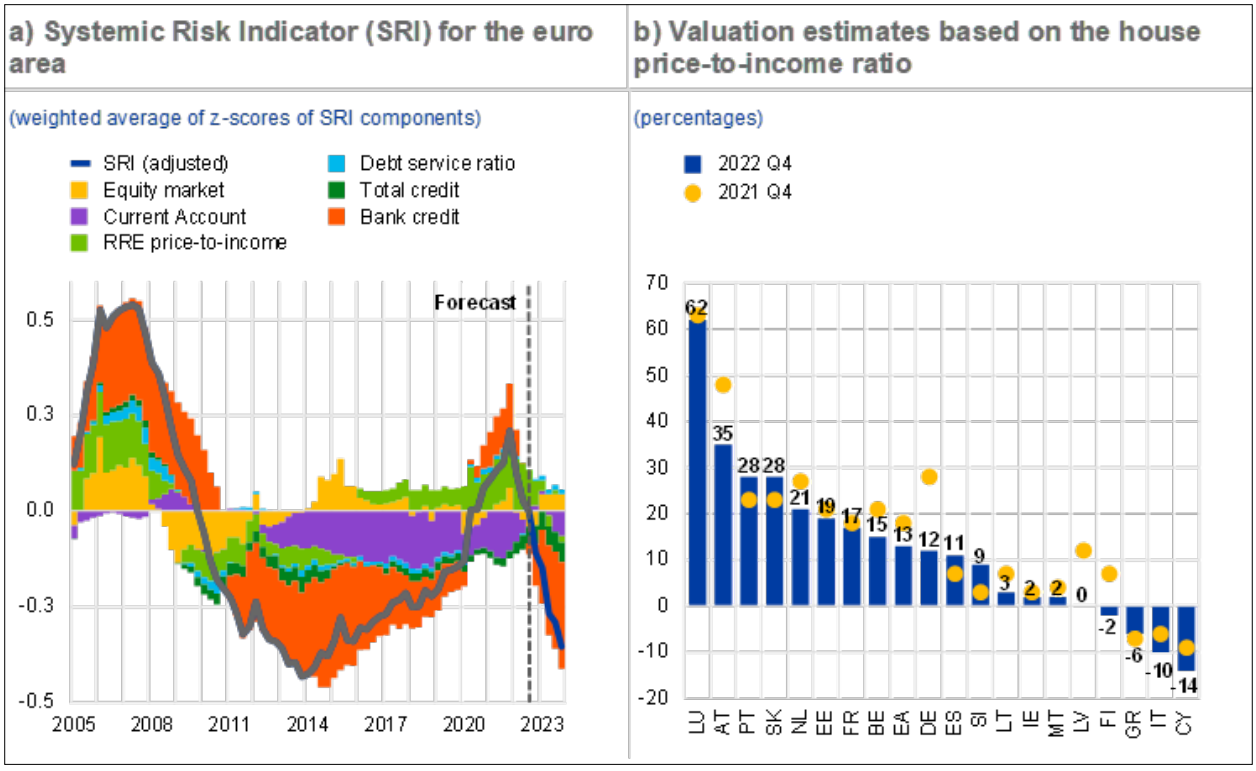

Grafikon 1 / Finansijski ciklus je dostigao vrhunac, ali ranjivosti su i dalje povišene *Izvor: ECB kalkulacije*

ratio (20% weight). Indicators underlying the SRI are normalised to the same scale by subtracting the median and dividing by the standard deviation of the pooled indicator distribution across euro area countries. An SRI value of +1 can be interpreted as all sub-indicators being one standard deviation above their median value from the pooled historical indicator distribution across euro area countries. The SRI is adjusted for the GDP drop during the COVID-19 pandemic by assuming the 2019 GDP level if current GDP is still below it. SRI nowcasts and forecasts are based on March 2023 MPE data. Panel b): Estimates of the valuation of residential property prices are based on the price-to-income ratio (for details, see Box 3 in Financial Stability Review, ECB, June 2011 and Box 3 in Financial Stability Review, ECB, November 2015).

So far, the turn in the financial cycle has been orderly, but vulnerabilities are still present and financial stability risks could materialise in the future. A slowdown in credit growth and fall in real estate prices are in line with expectations after years of robust growth rates and the current rise in interest rates. As long as further adjustments remain orderly, they will help to reduce existing vulnerabilities and imbalances over the medium term. Currently, bank asset quality is still good, bank profitability levels are at multi-year highs, and markets expect bank profitability to increase further in 2023 (Chart 2, panel a). However, banks face headwinds (see ECB, 2023b), and past regularities show that financial stability risks often materialise when the financial cycle turns abruptly. In line with this historical pattern, early warning models show an increase in the near-term financial crisis probability over recent months, also after the March bank stress episodes in the United States and Switzerland, but remain below the pandemic levels (Chart 2, panel b). The most significant vulnerabilities in the euro area that could play a role in a disorderly adjustment in adverse scenarios relate to (i) high indebtedness and weakening debt servicing ability of non-financial sectors in some countries, (ii) funding and asset quality headwinds for banks, (iii) vulnerability to further repricing in financial markets, (iv) overvaluation in real estate markets, and (v) liquidity and credit risk in non-banks (see ECB, 2023b).

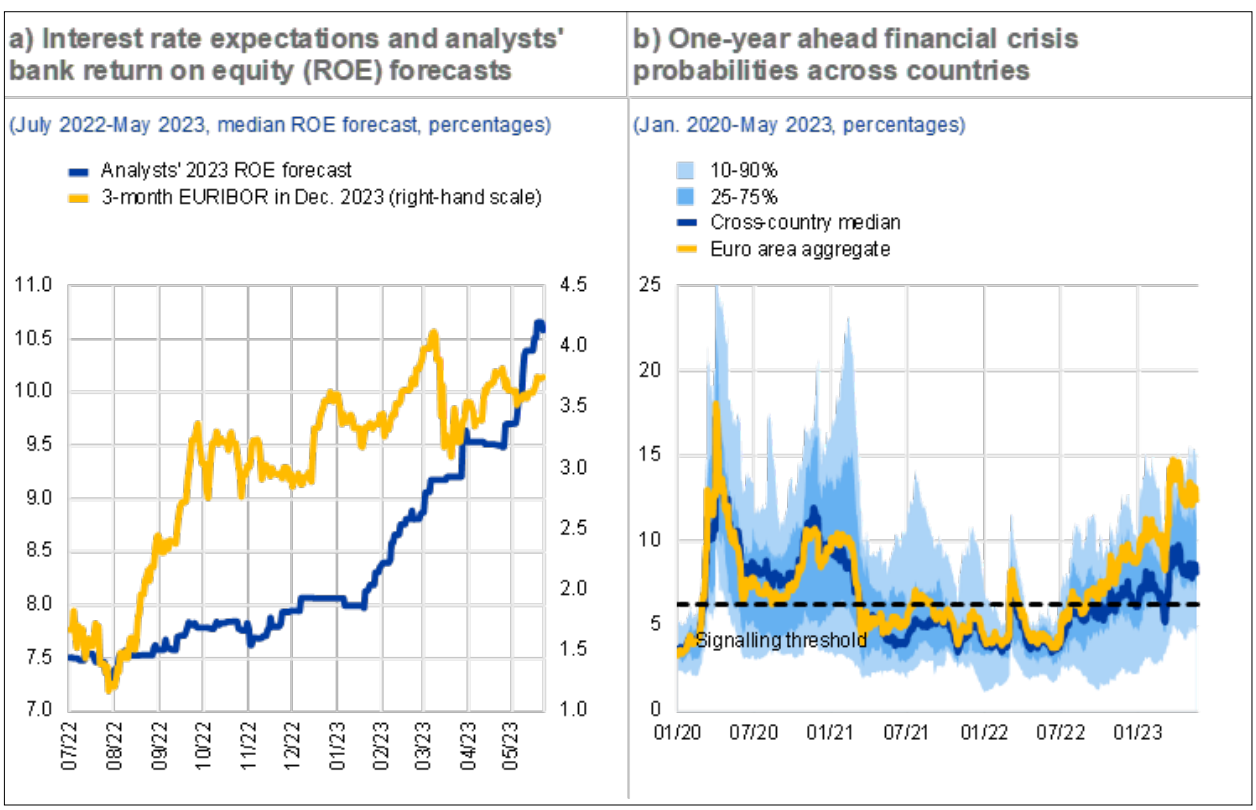

Chart 2 / Banks remain profitable, but the likelihood that risks could materialise has increased *Sources: Bloomberg and ECB calculations*

ukupnog kredita (5% ponder), (iii) dvogodišnja promjena koeficijenta servisiranja duga u odnosu na prihode (5% pondera), (iv) trogodišnja promjena odnosa cijene i prihoda stambenih nekretnina (RRE) (17 % pondera), (v) trogodišnja stopa rasta realnih cijena akcija (17% pondera), i (vi) koeficijent tekućeg računa u odnosu na BDP (20% ponder). Indikatori na kojima se zasniva SRI normalizovani su na istoj skali oduzimanjem srednje vrijednosti i dijeljenjem standardnom devijacijom distribucije združenih indikatora u zemljama eurozone. Vrijednost SRI od +1 može se tumačiti kao da su svi podindikatori jedno standardno odstupanje iznad njihove srednje vrijednosti od objedinjene istorijske distribucije indikatora u zemljama eurozone. SRI je prilagođen za pad BDP-a tokom pandemije COVID-19 pretpostavljajući nivo BDP-a iz 2019. pod pretpostavkom da je trenutni BDP i dalje ispod njega. SRI trenutne prognoze i prognoze zasnovane su na podacima MPE iz marta 2023. Panel b): Procjene vrednovanja cijena stambenih nekretnina zasnovane su na koeficijentu cijena u odnosu na prihode (za detalje, vidjeti Boks 3 u Pregledu finansijske stabilnosti (Financial Stability Review), ECB, jun 2011. i Boks 3 u Pregledu finansijske stabilnosti (Financial Stability Review), ECB, novembar 2015.).

Do sada je zaokret u finansijskom ciklusu bio uredan, ali su ranjivosti i dalje prisutne, i rizici finansijske stabilnosti bi se mogli materijalizovati u budućnosti. Usporavanje rasta kredita i pad cijena nekretnina u skladu su s očekivanjima nakon godina snažnih stopa rasta i trenutnog rasta kamatnih stopa. Sve dok dalja prilagođavanja budu uredna, ona će pomoći da se smanje postojeće ranjivosti i neravnoteže u srednjem roku. Trenutno je kvalitet aktive banaka i dalje dobar, nivoi profitabilnosti banaka su na višegodišnjem vrhuncu, a tržišta očekuju dalji rast profitabilnosti banaka u 2023. (Grafikon 2, panel a). Međutim, banke se suočavaju sa preprekama (vidi ECB, 2023b), a prošle pravilnosti pokazuju da se rizici finansijske stabilnosti često materijalizuju kada se finansijski ciklus naglo okrene. U skladu sa ovim istorijskim obrascem, modeli ranog upozoravanja pokazuju povećanje vjerovatnoće kratkoročne finansijske krize tokom poslednjih meseci, takođe nakon martovskih epizoda stresa banaka u Sjedinjenim Državama i Švajcarskoj, ali ostaju ispod

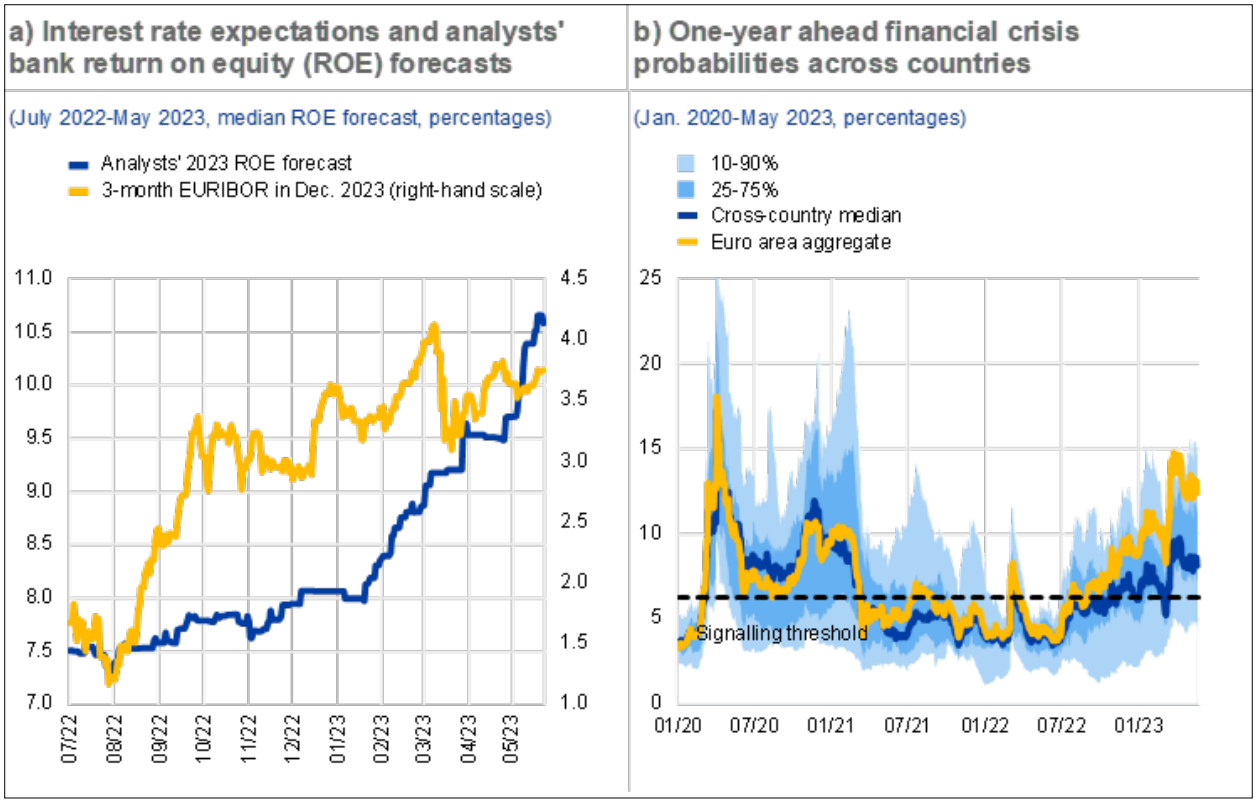

Grafikon 2 / Banke su i dalje profitabilne, ali je povećana vjerovatnoća da bi se rizici mogli materijalizovati *Izvori: Bloomberg i ECB kalkulacije*

„The main drivers of tightening credit standards are increased risk perceptions, lower risk tolerance and rising financing costs

Notes: Panel a): Median of analyst ROE forecasts across banks. Panel b): The model predicts the country-level probability of a systemic financial crisis within the next year. Explanatory variables: equity price volatility and growth, yield curve slope, consumer confidence indicator, change in the non-financial private sector debt service-to-income ratio. Blue shaded areas indicate percentile ranges across euro area countries.

IMPLICATIONS FOR CAPITAL-BASED MEASURES

In the current environment, capital-based macroprudential policy should focus on preserving the resilience of the banking system. As discussed in Section 1, although the financial cycle has turned, accumulated vulnerabilities remain elevated in several SSM countries. At the same time, the likelihood that financial stability risks could materialise has increased, and the March 2023 banking sector turmoil in the United States has highlighted potential vulnerabilities in relation to liquidity and interest rate risk. While euro area banks have proven to be resilient and profitable in the face of recent stress events, the possibility of further adverse macro-financial or geopolitical shocks means that macroprudential authorities need to closely monitor developments and flexibly adjust the course of action when required. For now, as financial stability risks have not materialised, the focus should be on preserving banking sector resilience.

Capital measures implemented since the pandemic have an important role to play in preserving banking sector resilience, and buffers should not be released at this stage. Many national authorities in the euro area have increased macroprudential capital buffers since the COVID-19 pandemic, especially via the countercyclical capital buffer (CCyB), despite facing the challenges brought about by a highly uncertain geopolitical and economic environment (see Chart 3, panel a). These buffer increases have further enhanced the resilience of the euro area banking system. The main factors that should guide decisions on whether to release these capital buffers relate to (i) a potential tightening of bank credit supply due to capital constraints and (ii) an increased likelihood of widespread materialisation of bank losses (see Box 1). Neither of these conditions is currently observed. While there are some indications of credit supply tightening driven by higher risk perceptions, lower risk tolerance, and – to a limited extent – banks' liquidity positions (Section 1), capital requirements are not seen as a constraining factor for loan supply, as banks still have ample capital headroom at an aggregate level and remain profitable (Chart 3, panel b). On the contrary, maintaining sufficiently strong capital buffers may help to reduce the likelihood of financial stability risks materialising on the liquidity side (for example by enhancing creditor confidence), which appears to be among the main drivers of concerns about a future potential credit crunch. In addition, maintaining these buffers preserves authorities' ability to release capital in response to potential future shocks. Such shocks could cause more widespread losses, in turn making capital requirements more binding and then exerting a negative impact on credit supply that could be mitigated via a buffer release.

Notes: Panel a): CCyB rates announced before the pandemic and latest announced CCyB rates. For the sake of simplicity, countries on the left are referred to as having "a CCyB framework with a positive neutral rate", although some of them prefer to use the expression of a "positive rate in a standard [or

„Glavni pokretači pooštravanja kreditnih standarda su povećana percepcija rizika, niža tolerancija na rizik i rastući troškovi finansiranja

nivoa pandemije (Grafikon 2, panel b). Najznačajnije ranjivosti u eurozoni koje bi mogle igrati ulogu u neurednom prilagođavanju u nepovoljnim scenarijima odnose se na (i) visoku zaduženost i slabljenje sposobnosti servisiranja duga nefinansijskih sektora u nekim zemljama, (ii) probleme finansiranja i kvaliteta aktive za banke, (iii) ranjivost na dalju promjenu cijena na finansijskim tržištima, (iv) precijenjenost na tržištima nekretnina i (v) likvidnost i kreditni rizik u institucijama koje nijesu banke (vidi ECB, 2023b).

Napomene: Panel a): Srednja vrijednost analitičke prognoze ROE po bankama. Panel b): Model predviđa vjerovatnoću sistemske finansijske krize na nivou zemlje u narednoj godini. Objašnjene varijable: volatilnost i rast cijena akcija, nagib krive prinosa, indikator povjerenja potrošača, promjena koeficijenta servisiranja duga nefinansijskog privatnog sektora u odnosu na prihode. Plavo osjenčane oblasti označavaju raspone procenata u zemljama eurozone.

IMPLIKACIJE ZA MJERE ZASNOVANE NA KAPITALU

U sadašnjem okruženju, makroprudencijalna politika zasnovana na kapitalu treba da se fokusira na očuvanje otpornosti bankarskog sistema. Kao što je objašnjeno u Odjeljku 1, iako se finansijski ciklus promijenio, akumulirane ranjivosti su i dalje povišene u nekoliko zemalja SSM-a. Istovremeno, povećana je vjerovatnoća da bi se rizici finansijske stabilnosti mogli materijalizovati, a previranja u bankarskom sektoru u Sjedinjenim Državama u martu 2023. godine istakla su potencijalne ranjivosti u odnosu na rizik likvidnosti i kamatne stope. Iako su se banke eurozone pokazale otpornim i profitabilnim suočene sa nedavnim stresnim događajima, mogućnost daljih nepovoljnih makrofinansijskih ili geopolitičkih šokova znači da makroprudencijalni nadležni organi moraju pomno da prate razvoj i fleksibilno prilagođavaju tok djelovanja kada je to potrebno. Za sada, pošto rizici finansijske stabilnosti nisu materijalizovani, fokus bi trebao biti na očuvanju otpornosti bankarskog sektora.

Mjere u pogledu kapitala koje se primjenjuju nakon pandemije imaju važnu ulogu u očuvanju otpornosti bankarskog sektora, a zaštitni slojevi kapitala ne bi trebalo da se u ovoj fazi oslobađaju. Mnogi nacionalni nadležni organi u eurozoni povećali su makroprudencijalne rezerve kapitala od pandemije COVID-19, posebno putem zaštitnog sloja kontracikličnog kapitala (CCyB), uprkos tome što su se suočile s izazovima koje donosi vrlo neizvjesno geopolitičko i ekonomsko okruženje (vidi Grafikon 3, panel a). Ova povećanja zaštitnog sloja dodatno su poboljšala otpornost bankarskog sistema eurozone. Glavni faktori koji bi trebali da utiču na odluke o tome da li će se osloboditi ove rezerve kapitala odnose se na (i) potencijalno zaoštravanje ponude bankarskih kredita zbog ograničenja. kapitala i (ii) povećanu vjerovatnoću široko rasprostranjene materijalizacije bankarskih gubitaka (vidi Boks 1). Trenutno se ne poštuje nijedan od ovih uslova. Iako postoje neke naznake zaoštravanja ponude kredita čiji je uzrok veća percepcija rizika, niža tolerancija na rizik, i – u ograničenoj mjeri – pozicija likvidnosti banaka (Odjeljak 1), zahtjevi za kapitalom se ne vide kao ograničavajući faktor za ponudu kredita, budući da banke još uvijek imaju dovoljno kapitala na agregatnom nivou i da su i dalje profitabilne (Grafikon 3, panel b). Naprotiv, održavanje dovoljno jakih rezervi kapitala može pomoći da se smanji vjerovatnoća materijalizacije rizika finansijske stabilnosti na strani likvidnosti (na primjer, jačanjem povjerenja povjerilaca), što se čini među glavnim pokretačima zabrinutosti oko buduće potencijalne kreditne krize. Osim toga, održavanje ovih zaštitnih slojeva čuva sposobnost nadležnih organa da oslobode kapital kao odgovor na potencijalne buduće šokove. Takvi šokovi bi mogli da dovedu do

low] risk environment". Panel b): The sample of banks covers 2,416 significant and less significant institutions, consolidated at country level. Bars refer to individual countries, where aggregation at country level is done with averages weighted by risk-weighted assets. Capital headroom is defined as the part of the CET1 ratio in excess of the sum of the Pillar 1 and Pillar 2 requirements, the combined buffer requirement, any applicable AT1/T2 shortfall, and Pillar 2 Guidance. The impact of capital measures that have already been announced but not yet implemented is shown in red (this captures forthcoming foreign and domestic macroprudential measures). Internal capital generation capacity (green bars) is defined as the bank's annual profits (Q1 2022-Q4 2022) after dividends and share buybacks (assumed equal to 40% of profits if positive, 0% if the profits are negative), which are assumed to be stable in 2023. The final "free" capital headroom (yellow dots) in 2023-Q4 is calculated as the sum of the currently observed (initial) capital headroom in 2022-Q4 (blue bars), capital generation capacity, and the impact of already announced measures. This capital headroom estimate does not consider the impact of parallel requirements, such as the leverage ratio or minimum requirement for own funds and eligible liabilities (MREL), that may reduce effective headroom in some cases.

While the bulk of the policy action has been taken, targeted increases in buffer rates could still be considered in selected countries with vulnerabilities, as long as the risk of procyclicality remains low. In line with their substantial capital headroom, most banks in the SSM area continue to operate above their publicly announced capital ratio targets, which alleviates pressure to make adjustments in

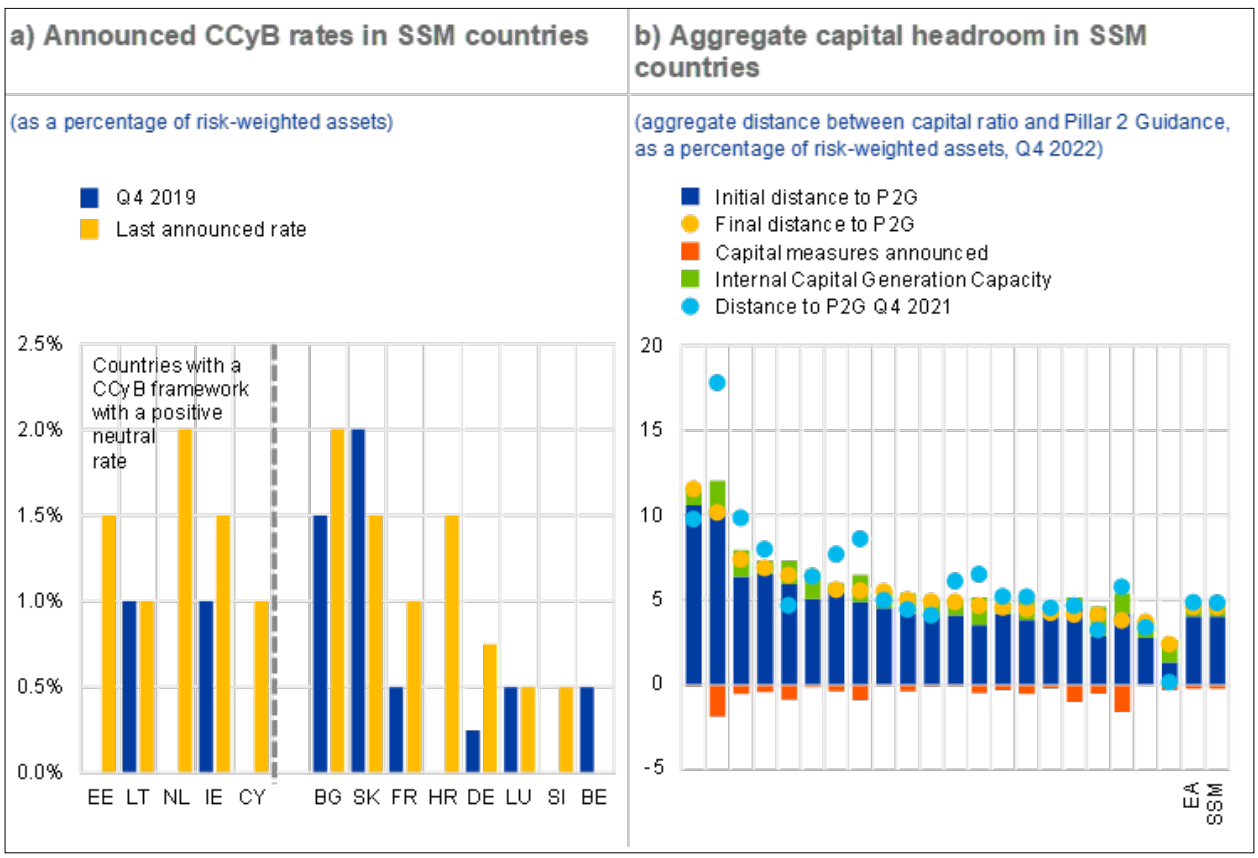

Chart 3 Authorities have actively increased CCyB rates in recent quarters while banks in the SSM area still have ample capital headroom

Sources: ECB and ECB calculations.

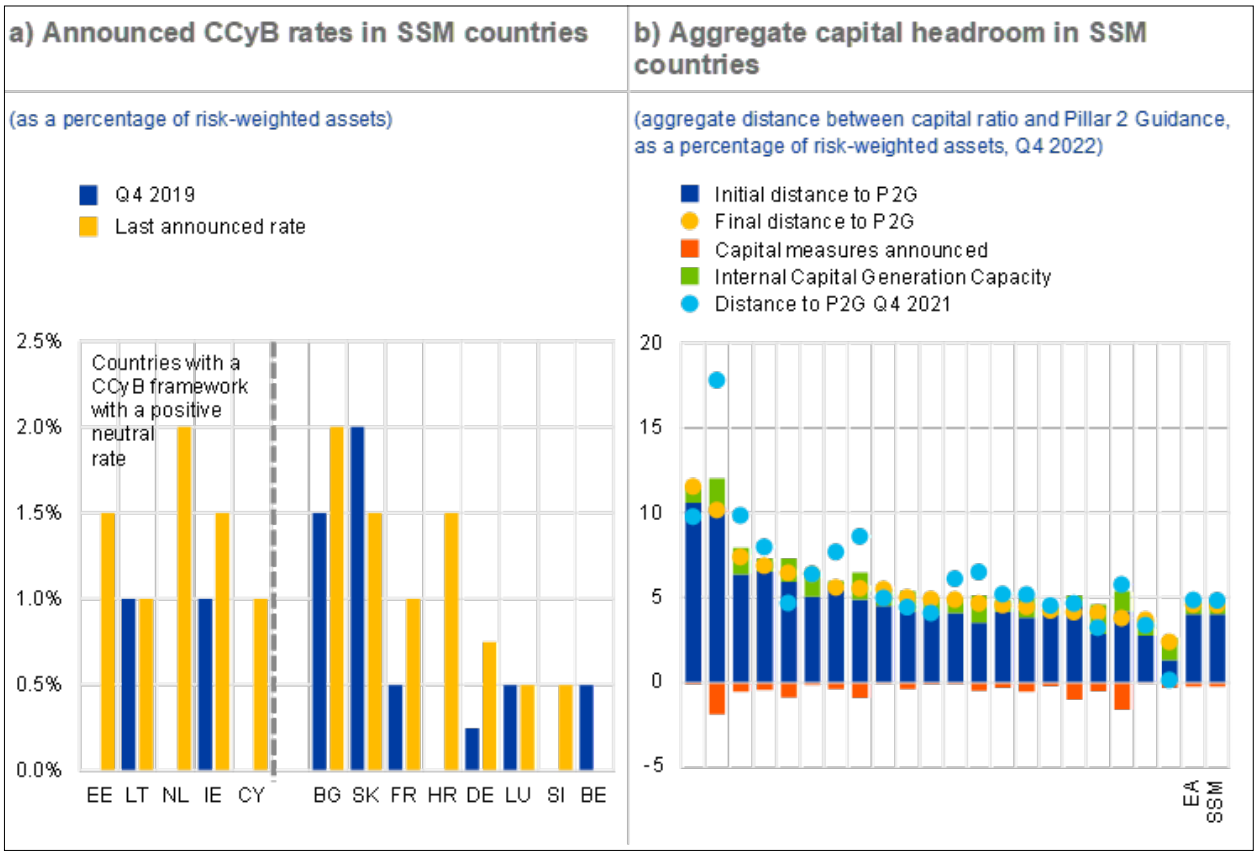

Grafikon 3 / Nadležni organi su aktivno povećali CCyB stope u posljednjim kvartalima, iako banke u području SSM-a još uvijek imaju dovoljno kapitala

Izvori: ECB i ECB kalkulacije.

šire rasprostranjenih gubitaka, zauzvrat čineći zahtjeve za kapitalom obavezujućim, a zatim imaju negativan uticaj na ponudu kredita koji bi se mogao ublažiti oslobađanjem zaštitnih slojeva (bafera) kapitala. Napomene: Panel a): CCyB stope objavljene prije pandemije i najnovije objavljene CCyB stope. Radi jednostavnosti, zemlje na lijevoj strani nazivaju se „okvirom CCyB s pozitivno neutralnom stopom", iako neke od njih radije koriste izraz „pozitivne stope u standardnom [ili niskom] rizičnom okruženju". Panel b): Uzorak banaka obuhvata 2.416 značajnih i manje značajnih institucija, konsolidovanih na nivou zemlje. Linije se odnose na pojedinačne zemlje, gdje se agregacija na nivou zemlje vrši sa prosjecima ponderisanim rizikom ponderisanom aktivom. Visina kapitala definisana je kao dio koeficijenta redovnog osnovnog kapitala (CET1) koji premašuje zbir zahtjeva iz Stuba 1 i Stuba 2, zahtjeva za kombinovanim zaštitnim slojem, bilo kojeg primjenjivog AT1/T2 manjka i Smjernica za Stub 2. Uticaj mjera u pogledu kapitala koje su već najavljene, ali još nisu implementirane, prikazan je crvenom bojom (ovo obuhvata predstojeće strane i domaće makroprudencijalne mjere). Kapacitet za stvaranje internog kapitala (zelene linije) definiše se kao godišnji profit banke (Q1 2022.-Q4 2022.) nakon dividendi i otkupa akcija (pretpostavlja se da je jednak 40% dobiti ako je pozitivan, 0% ako je profit negativan), za koji se pretpostavlja da će biti stabilan u 2023. Konačni „slobodni" kapital (žute tačke) u Q4 2023. izračunat je kao zbir trenutno posmatranog (početnog) kapitala u Q4 2022 (plave linije), kapaciteta generisanja kapitala i uticaj već najavljenih mjera. Ova procjena visine kapitala ne uzima u obzir uticaj paralelnih zahtjeva, kao što je koeficijent finansijskog leveridža ili minimalni zahtjev za regulatorni kapital i kvalifikovane obaveze (MREL).

Iako je najveći dio mjera politike preduzet, ciljano povećanje stope zaštitnih slojeva i dalje bi se moglo razmotriti u odabranim zemljama sa ranjivostima, sve

Prva ekološka kartica u Crnoj Gori, Mastercard® Business Debit kartica!

Koristi karticu Prve banke od reciklirane plastike, čuvaj prirodu i unaprijedi poslovanje

6 MJESECI
besplatne članarine

BOKOKOTORSKI ZALIV

PRVA BANKA CG
OSNOVANA 1901.
ISKUSTVO ZA NOVO VRIJEME

Sva pravna lica i preduzetnici koji u periodu od 1. aprila 2023. godine do 30. septembra 2023. godine podnesu zahtjev za izdavanje Mastercard Business Debit kartice Prve banke, prvih 6 mjeseci neće plačati mjesečnu članarinu za karticu, koja ne uključuje održavanje transakcionog računa. Saznajte više na www.prvabankacg.com.

„Makroprudencijalna politika bi trebalo da se fokusira na očuvanje otpornosti banaka i zajmoprimaca kako bi finansijski sistem mogao bezbjedno da prebrodi potencijalna buduća negativna dešavanja

dok rizik od procikličnosti ostaje nizak. U skladu sa svojom značajnim visinom kapitala, većina banaka u oblasti SSM nastavlja da posluje iznad svojih javno objavljenih ciljeva koeficijenata kapitala, što ublažava pritisak da se izvrši prilagođavanje kao odgovor na potencijalno veće zahtjeve za zaštitnim slojem. Osim toga, profitabilnost banaka bi trebala da ostane na solidnom nivou u osnovnom scenariju. Istovremeno, negativni rizici su povećani zbog očekivanog povećanja rezervacija, povećanog rizika kamatnih stopa i mogućnosti daljih makrofinansijskih ili geopolitičkih šokova navedenih gore (vidi ECB, 2023b), što opravdava makroprudencijalni cilj očuvanja otpornosti bankarskog sektora. U takvom okruženju, snažna strategija politike je „kupovati osiguranje kada su troškovi niski", jer bi većina banaka trebalo da bude u stanju da se nosi sa umjerenim povećanjem zaštitnog sloja kapitala bez potrebe za smanjenjem kreditiranja. Makroprudencijalni zaštitni slojevi kapitala takođe pružaju bankama prave podsticaje da se usredsrede na očuvanje ili dalje povećanje svoje otpornosti i ograniče potencijalno manje konzervativne isplate do kojih bi moglo doći u okruženju u kojem se banke mogu osjećati primoranim da signaliziraju svoju snagu. Ipak, svaka akcija politike mora biti pažljivo prilagođena uslovima specifičnim za zemlju i izbjeći pokretanje procikličnih prilagođavanja, s obzirom na to da se visina kapitala razlikuje među zemljama i bankama i može biti ograničena drugim zahtjevima kao što su koeficijent finansijskog leveridža i minimalni zahtjev za regulatornim kapitalom i kvalifikovanim obavezama (MREL).

Za zemlje sa pozitivnim neutralnim okvirom CCyB-a, stvaranje zaštitnog sloja je dobrodošao razvoj. Sve veći broj zemalja eurozone uspostavio je okvir koji predviđa pozitivnu stopu za CCyB-a čak i prije nego što ciklični sistemski rizici postanu povišeni (Grafikon 3, panel a). Usvajanje okvira s pozitivnom neutralnom stopom ima nekoliko prednosti i u skladu je sa širim međunarodnim pomakom, koji je uočen od pandemije COVID-19, ka aktivnijoj upotrebi CCyB-a. Dok bi zaštitni sloj u idealnom slučaju trebao da bude izgrađen u ranoj fazi ciklusa, sadašnja kasna faza ne bi trebala da spriječi zemlje da preduzmu akciju ako ekonomski troškovi za to ostanu niski, a očekuje se da će koristi proizaći iz dalje nadogradnje. U srednjeročnom periodu, šire usvajanje okvira sa pozitivnom neutralnom stopom i dalje je poželjno kao način poboljšanja konzistentnosti i obezbjeđivanja efikasnog kreiranja politika uz obezbjeđivanje dovoljne nacionalne fleksibilnosti.

IMPLIKACIJE ZA MJERE ZASNOVANE NA ZAJMOPRIMCU

Mjere zasnovane na zajmoprimcima u oblasti SSM-a su u nadležnosti nacionalnih nadležnih organa i, u trenutnom okruženju, imaju važnu ulogu u obuzdavanju rizičnih tokova pozajmljivanja. Mjere zasnovane na zajmoprimcima zasnovane na prihodu, kao što su limiti kredita u odnosu na prihode (LTI) i servisiranja kredita u odnosu na prihode (LSTI), imaju za cilj da drže zaduženost stanovništva pod kontrolom i osiguraju da se sposobnost servisiranja duga može održati, čime se podržava otpornost zajmoprimca i banke. Mjere zasnovane na zajmoprimcima zasnovane na kolateralu, kao što su limiti kredita u odnosu na vrijednost (LTV), štite od uticaja korekcija cijena stambenih nekretnina (RRE). Mjere zasnovane na zajmoprimcima zasnovane i na prihodu i na kolateralu široko su implementirale nacionalni nadležni organi u oblasti SSM-a i uglavnom su

response to potentially higher buffer requirements. In addition, bank profitability should remain solid in a baseline scenario. At the same time, downside risks are elevated because of expected increases in provisioning, increased interest rate risk and the possibility of further macro-financial or geopolitical shocks mentioned above (see ECB, 2023b), which justifies the macroprudential objective of preserving banking sector resilience. In such an environment, it is a robust policy strategy to "buy insurance when costs are low", as most banks should be able to cope with moderate buffer increases without needing to cut lending. Macroprudential capital buffers also provide banks with the right incentives to focus on preserving or further increasing their resilience and limit potentially less conservative payouts that could occur in an environment where banks may feel compelled to signal their strength. Nevertheless, any policy action needs to be carefully tailored to country-specific conditions and avoid triggering procyclical adjustments, given that capital headroom varies across countries and banks and may also be constrained by other requirements such as the leverage ratio and the minimum requirement for own funds and eligible liabilities (MREL).

For countries with a positive neutral CCyB framework, the build-up of the buffer is a welcome development. An increasing number of euro area countries have established a framework that envisages a positive rate for the CCyB even before cyclical systemic risks become elevated (Chart 3, panel a). The adoption of a framework with a positive neutral rate has several advantages and is consistent with a broader international move, observed since the COVID-19 pandemic, towards the more active use of the CCyB. While the buffer should ideally be built up at an early stage of the cycle, the current late stage should not prevent countries from action if the economic costs of doing so remain low and benefits are expected to arise from a further build-up. Over the medium term, more widespread adoption of frameworks with a positive neutral rate remains desirable as a way of enhancing consistency and ensuring effective policymaking while providing for sufficient national flexibility.[

IMPLICATIONS FOR BORROWER-BASED MEASURES

Borrower-based measures (BBMs) in the SSM area are under the remit of national authorities and, in the current environment, have an important role to play in containing risky lending flows. Income-based BBMs, such as loan-to-income (LTI) and loan service-to-income (LSTI) limits, aim to keep household indebtedness in check and ensure that debt servicing ability can be sustained, thereby supporting borrower and bank resilience. Collateral-based BBMs, such as loan-to-value (LTV) limits, protect against the impact of residential real estate (RRE) price corrections. Both income-based and collateral-based BBMs have been widely implemented by national authorities in the SSM area and are largely designed as structural backstop measures, curtailing excessively risky lending flows

„Macroprudential policy should focus on preserving the resilience of banks and borrowers so that the financial system can safely weather potential future adverse developments

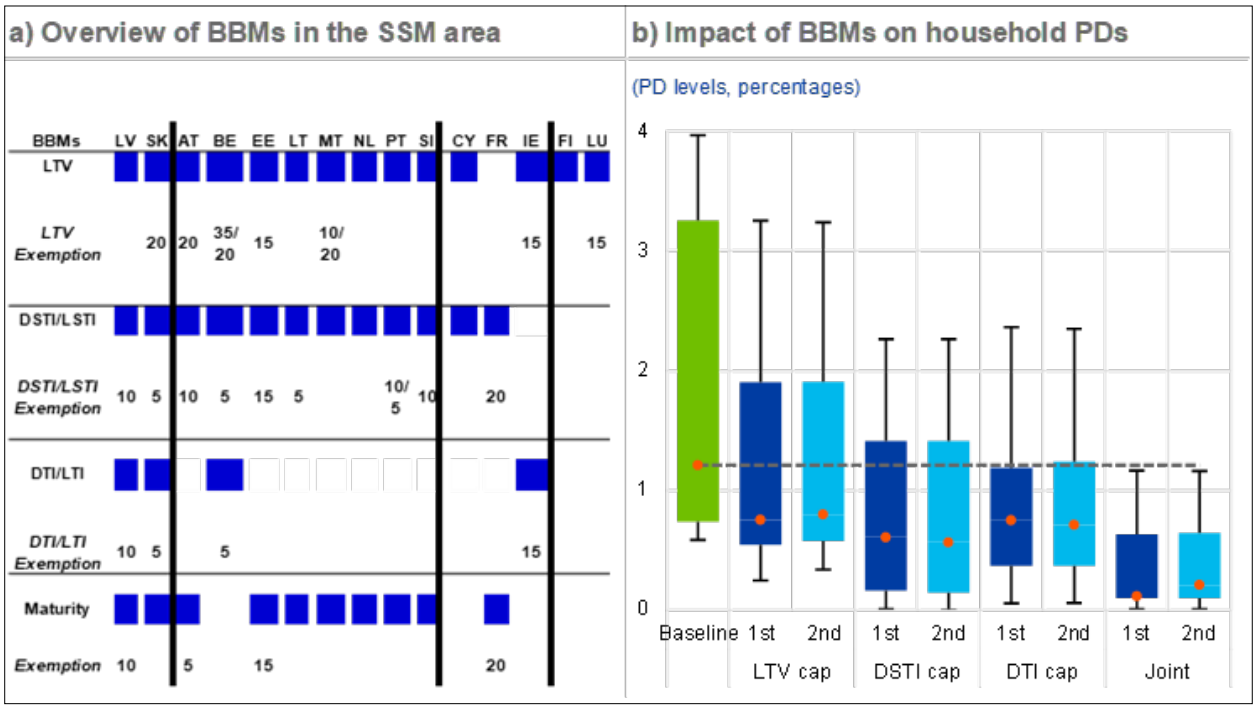

Grafikon 4 / Mjere zasnovane na zajmoprimcima su implementirane u velikom broju zemalja SSM-a i pomažu u postepenom povećanju otpornosti zajmoprimaca i banaka

Izvori: ECB i ECB kalkulacije,Giannoulakis et al. (2023), Anketa o finansijama i potrošnji domaćinstava (Household Finance and Consumption Survey).

osmišljene kao strukturne mjere zaštite, smanjujući pretjerano rizične tokove pozajmljivanja na pravim dijelovima standardne distribucije kredita tokom cijelog ciklusa i često uključujući ciljana izuzeća koji bankama pružaju fleksibilnost (Grafikon 4, panel a). Ovi izuzeci takođe mogu da se pozabave neželjenim posledicama u vezi sa pristupom određenih grupa zajmoprimaca kreditima, istovremeno fokusirajući mjere u potpunosti na ciljeve finansijske stabilnosti. Efikasnost postojećih mjera zasnovanih na zajmoprimcima ilustruju simulacije zasnovane na modelima koje pokazuju postepeno, ali značajno povećanje otpornosti zajmoprimaca, a time i banaka u srednjem roku (Grafikon 4, panel b).

Napomene: Panel a): Zemlje su grupisane prema broju mjera zasnovanih na zajmoprimcima koje su na snazi. LTV, DSTI/LSTI, DTI/LTI i izuzeća od ograničenja dospijeća izražena su u procentima. Belgija (BE): Stope izuzeća od LTV-a odnose se na kupce prvi put i na druge i sljedeće kupce. Malta (MT): LTV izuzeće: Malta pravi razliku između zajmoprimaca kategorije I i kategorije II. Za zajmoprimce kategorije I primjenjuje se stopa izuzeća od 10%, dok se za zajmoprimce kategorije II primjenjuje stopa izuzeća od 20%. Portugal (PT): izuzeće od servisiranja duga u odnosu na prihode (DSTI): 10% kredita može se odobriti zajmoprimcima sa DSTI do 60%, dok se 5% ukupnih kredita može odobriti zajmoprimcima sa DSTI iznad 60 %. Slovačka (SK): LTV izuzeće: za do 20% novih kredita, koeficijent LTV može biti do 90%. Skraćenica „DTI“ znači „dug u odnosu na prihode“. Panel b): „Kutije“i i „brkovi“ su, respektivno, interkvartilni rasponi i minimumi/maksimumi vjerovatnoće neizmirenja obaveza (PD) među zemljama; crvene tačke su srednje vrijednosti. Zelena kutija i isprekidana srednja linija odnose se na vjerovatnoće neizmirenja obaveza bez mjera zasnovanih na zajmoprimcima (bez politika), dok se tamnoplave kutije odnose na prvi krug uticaja politika. Svijetloplave kutije odražavaju efekte nakon uzimanja u obzir makroekonomskih efekata drugog kruga od negativnog šoka tražnje za kreditima izazvanog politikom. Detalji kalibracije BBM-a za određenu zemlju dostupni su u Giannoulakis et al. (2023).

Više kamatne stope i povišena inflacija predstavljaju izazove za postojeće mjere zasnovane na zajmoprimcima, jer vrše pritisak na povećanje koeficijenata LSTI i povećavaju rizičnost datog standarda pozajmljivanja pri nastanku. U okruženju u kojem se

at the right tails of lending standard distributions throughout the cycle and often including targeted exemptions that provide banks with flexibility (Chart 4, panel a). These exemptions can also address unintended consequences related to certain borrower groups' access to credit, while keeping the measures focused overall on financial stability objectives. The effectiveness of existing BBMs is illustrated by model-based simulations that show a gradual but notable increase in the resilience of borrowers and therefore banks over the medium term (Chart 4, panel b).

Notes: Panel a): Countries are grouped according to the number of borrowed-based measures in place. LTV, DSTI/LSTI, DTI/LTI and Maturity limit exemptions are expressed as percentages. Belgium (BE): LTV exemption rates refer to first time buyers and to second and subsequent buyers. Malta (MT): LTV exemption: Malta distinguishes between category I and category II borrowers. For category I borrowers an exemption rate of 10% applies, while for category II borrowers an exemption rate of 20% applies. Portugal (PT): debt service-to-income (DSTI) exemption: 10% of loans can be granted to borrowers with a DSTI of up to 60%, while 5% of total loans can be granted to borrowers with a DSTI above 60%. Slovakia (SK): LTV exemption: for up to 20% of new loans, the LTV ratio may be up to 90%. The abbreviation "DTI" stands for "debt-to-income". Panel b): Boxes and whiskers are, respectively, interquartile ranges and minima/maxima of probabilities of default (PDs) across countries; red dots are medians. The green box and the dotted median line refer to the PDs without BBMs in place (no policies), while the dark blue boxes refer to the first-round impact of the policies. The light blue boxes reflect the effects after taking into account second-round macroeconomic effects from the policy-induced negative credit demand shock. Details of the country-specific calibration of BBMs are available in Giannoulakis et al. (2023).

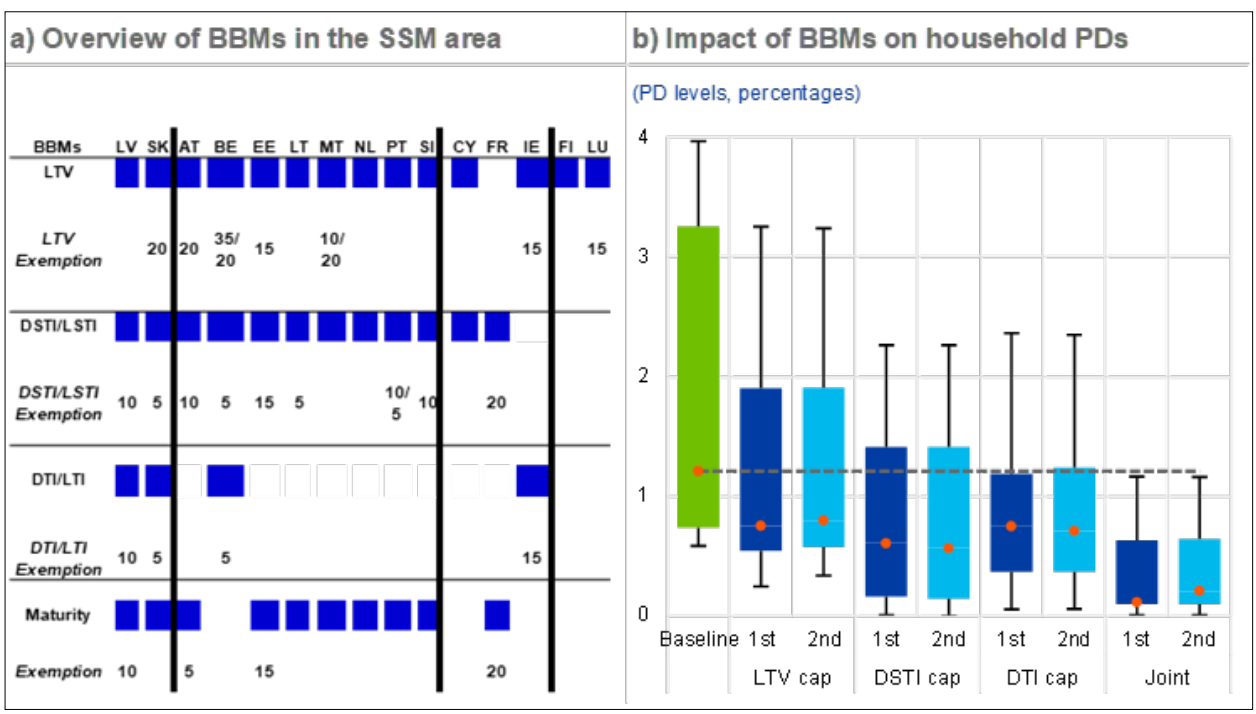

Chart 4 / BBMs have been implemented across a broad set of SSM countries and help to gradually increase borrower and bank resilience

Sources: ECB and ECB calculations, Giannoulakis et al. (2023), Household Finance and Consumption Survey.

rast cijena nekretnina usporava ili je čak negativan (Odjeljak 1), iznosi kredita potrebni za kupovinu nekretnine više se ne povećavaju, pa se stoga čini da su koeficijenti LTV i LTI za nove kredite stabilni ili u prosjeku opadaju u većini zemalja (Boks 2). Nasuprot tome, brzi rast kamatnih stopa izvršio je pritisak na povećanje koeficijenta LSTI novih zajmova u nekoliko zemalja. Istovremeno, čini se da je rizičnost koju implicira dati LTV koeficijent pri nastanku veća nego u prethodnim godinama, budući da procjene vrijednosti ostaju povišene, a očekuje se da će cijene RRE dalje pasti u mnogim zemljama. Implicitna rizičnost datog LTI ili LSTI koeficijenta pri nastanku također se čini da je u ovom trenutku veća, pošto povišena inflacija rashoda smanjuje neto raspoloživi prihod za mnoge zajmoprimce i stoga implicira veće neto LTI i neto LSTI koeficijente. S obzirom na povećan rizik datog koeficijenta, očuvanje zdravih i održivih standarda kreditiranja kroz mjere zasnovane na zajmoprimcima čini se posebno važnim u trenutnom okruženju.

U svjetlu gore navedenog i uzimajući u obzir strukturnu prirodu ovih mjera, nacionalni nadležni organi bi trebalo da održavaju postojeće mjere zasnovane na zajmoprimcima kako bi podržale otpornost domaćinstava i banaka. Nakon implementacije, mjere zasnovane na zajmoprimcima uglavnom imaju za cilj da ostanu stabilne tokom finansijskog ciklusa i imaju za cilj suzbijanje pretjerano rizičnih kredita tokom svih faza ciklusa. Ovo je u skladu sa gore navedenim konceptualnim argumentima: kako se pritisak na LTI i LTV koeficijente trenutno smanjuje, dok se povećava rizik na koji ukazuju dati LTI i LTV koeficijenti, malo je razloga da se olabave postojeće mjere zasnovane na zajmoprimcima i za ove standarde pozajmljivanja. Nasuprot tome, za LSTI limite postoji potencijalni kompromis između osiguravanja kontinuiranih sigurnih tokova pozajmljivanja s jedne strane i izbjegavanja potencijalnog pojačanja pada ciklusa RRE zbog pretjerano obavezujućih ograničenja s druge strane. Međutim, postojeći elementi dizajna kao što su izuzeća ili labavija ograničenja za određene tipove zajmoprimaca već pružaju fleksibilnost i ublažavaju rizik od procikličnosti (vidi Boks 2 o preostaloj fleksibilnosti za kreditiranje iznad DSTI limita). Pored toga, čini se da su drugi faktori (veći troškovi zaduživanja, smanjena potražnja za kreditima i stroži standardi kreditiranja, bez obzira na mjere politike) relevantniji od mjera zasnovanih na zajmoprimcima u ograničavanju hipotekarnih kredita u trenutnoj fazi. Dakle, u cjelini, čini se da je preporučljivo da nacionalni nadležni organi zadrže postojeće LSTI limite kako bi spriječili pretjerano rizično hipotekarno kreditiranje, koje također ostaje relevantno sa stanovišta finansijske stabilnosti u izazovnijem makrofinansijskom okruženju. Naravno, ako se uslovi dodatno pogoršavaju i postojeći LSTI limiti postanu obavezujućim, u nekim zemljama bi se u budućnosti mogla razmotriti ciljana prilagođavanja (kao što su privremena olakšica izuzeća).

ZAKLJUČAK

Uopšteno gledano, u sadašnjem okruženju, makroprudencijalna politika treba da se fokusira na očuvanje otpornosti banaka i zajmoprimaca na potencijalne buduće negativne šokove. Kao što je ovaj rad pokazao, postoje jasni znaci da se finansijski ciklus u eurozoni okreće. Da li stoga makroprudencijalnu politiku treba olabaviti? Ovaj rad tvrdi da je odgovor ne, budući da banke ostaju profitabilne, ranjivosti su i dalje prisutne, rizici finansijske stabilnosti još nisu materijalizovani, a sprečavanje preterano rizičnih hipotekarnih kredita također ostaje relevantno sa stanovišta finansijske stabilnosti s obzirom na izazovnije makrofinansijske uslove. Umjesto toga, u sadašnjem okruženju, makroprudencijalna politika bi trebalo da se fokusira na očuvanje otpornosti banaka i zajmoprimaca kako bi finansijski sistem mogao bezbjedno da prebrodi potencijalna buduća negativna dešavanja i nastavi da pruža ključne usluge realnom sektoru. Makroprudencijalni nadležni organi pomno prate trenutna dešavanja i mogu da fleksibilno prilagode tok djelovanja ako je potrebno. Konkretno, zaštitni slojevi bi mogli da se oslobode ako bi se rizici finansijske stabilnosti materijalizovali, ili bi mogla da se izvrše ciljana prilagođavanja postojećih mjera zasnovanih na zajmoprimcima (kao što su privremena veća izuzeća) ako ove mjere postanu obavezujuće u budućnosti.

Higher interest rates and elevated inflation pose challenges for existing BBMs, as they put upward pressure on LSTI ratios and increase the riskiness of a given lending standard at origination. In an environment where house price growth is stalling or even negative (Section 1), loan amounts needed to buy a house are no longer increasing, and therefore LTV and LTI ratios for new loans seem to be stable or declining on average in most countries (Box 2). By contrast, the rapid rise in interest rates has put upward pressure on the LSTI ratios of new loans in several countries. At the same time, the riskiness implied by a given LTV ratio at origination appears to be higher than in previous years, since valuation estimates remain elevated and RRE prices are expected to fall further in many countries. The implied riskiness of a given LTI or LSTI ratio at origination also appears to be higher at the moment, as elevated expenditure inflation reduces net disposable income for many borrowers and therefore implies higher net LTI and net LSTI ratios. Given the increased riskiness of a given ratio, preserving sound and sustainable lending standards through BBMs appears particularly important in the current environment.

In the light of the above and considering the structural nature of these measures, national authorities should maintain existing BBMs to support household and bank resilience. BBMs, once implemented, are mostly intended to remain stable over the financial cycle and are aimed at curbing excessively risky lending during all cycle phases. This resonates with the conceptual arguments outlined above: as pressure on LTI and LTV ratios is currently receding, while riskiness implied by given LTI and LTV ratios has increased, there is little reason to loosen existing BBMs for these lending standards. By contrast, for LSTI limits there is a potential trade-off between ensuring continued safe lending flows on the one hand and avoiding a potential amplification of the RRE cycle downturn due to overly binding limits on the other hand. However, existing design elements such as exemptions or looser limits for specific types of borrowers already provide flexibility and mitigate the risk of procyclicality (see Box 2 on remaining flexibility to lend above DSTI limits). In addition, other factors (higher borrowing costs, reduced credit demand and tighter lending standards irrespective of policy measures) appear to be more relevant than BBMs in constraining mortgage lending at the current stage. Thus, on balance it appears advisable for national authorities to keep existing LSTI limits in place to prevent excessively risky mortgage lending, which also remains relevant from a financial stability perspective in a more challenging macro-financial environment. Of course, should conditions deteriorate further and make existing LSTI limits more binding, targeted adjustments (such as temporary relaxations of exemptions) could be considered in some countries in the future.

CONCLUSION

Overall, in the current environment macroprudential policy should focus on preserving the resilience of banks and borrowers to potential future adverse shocks. As this article has shown, there are clear signs that the financial cycle in the euro area is turning. Should macroprudential policy therefore be loosened? This article has argued that the answer is no, as banks remain profitable, vulnerabilities are still present, financial stability risks have not yet materialised, and preventing excessively risky mortgage lending also remains relevant from a financial stability perspective given the more challenging macro-financial conditions. Instead, in the current environment macroprudential policy should focus on preserving the resilience of banks and borrowers so that the financial system can safely weather potential future adverse developments while continuing to provide key services to the real sector. Macroprudential authorities are closely monitoring current developments and can flexibly adjust the course of action if necessary. In particular, buffers could be released if financial stability risks were to materialise, or targeted adjustments could be made to existing BBMs (such as temporarily higher exemptions) if these measures became more binding in the future.

Matteo Ciccarelli
Matthieu Darracq Paries
Bettina Landau
João Sousa

Zašto su nam potrebni modeli za izradu projekcija

„Ovaj post pruža pregled ekonomskih modela koje ECB koristi za ekonomske projekcije, što služi kao važan input za odluke o monetarnoj politici Upravnog savjeta ECB-a

Centralne banke moraju da gledaju unaprijed kako bi donosile dobre odluke. Budući da nam nedostaje kristalna kugla, ekonomski modeli su najbolji dostupni alat. Oni pružaju testno okruženje za izradu i razmišljanje o različitim scenarijima. Ova objava na blogu ECB-a daje pregled zašto i kako to radimo.

Tražiti od bilo kog ekonomiste da objasni ekonomsko ponašanje ili da napravi prognozu bez modela je isto kao da tražite od meteorologa da predvidi vrijeme gledajući u nebo. Iako su ekonomski modeli pojednostavljena i subjektivna aproksimacija stvarnosti, oni nam omogućavaju da učimo iz prošlosti kako bismo predvidjeli budućnost. Govoreći tehničkim terminima, oni su kvantitativni okviri koji simuliraju naše ekonomije. Oni nam omogućavaju da testiramo naše pretpostavke koristeći ekonomske podatke. Ovo je ključno za kredibilno makroekonomsko predviđanje, razvoj ekonomskih narativa i kalibraciju političkih odluka.

Naravno, stvarnost se ne odvija uvijek onako kako modeli predviđaju i može poništiti neke od teorija ili mehanizama koji su u osnovi jednačina modela. Modeli ne mogu predvideti događaje kao što su finansijska kriza iz 2008. ili novija dinamika inflacije. Ipak, odstupanja od predviđanja modela pomažu ekonomistima da otkriju nedostatke u analizi i poboljšaju svoje ekonomske procjene. Zato skoro svaka centralna banka i ekonomska institucija koristi modele za svoje prognoze i stalno ih revidira i ažurira kako bi naučila iz grešaka u prognozama. Ovaj post pruža pregled ekonomskih modela koje ECB koristi za ekonomske projekcije, što služi kao važan input za odluke o monetarnoj politici Upravnog savjeta ECB-a.

By Matteo Ciccarelli, Matthieu Darracq Paries,
Bettina Landau and João Sousa

Why We Need Models to Make Projections

Central banks need to look ahead to make good decisions. Since we lack a crystal ball, economic models are the best tool available. They provide a test environment to craft and think through different scenarios. This ECB Blog post provides an overview of why, and how, we do this.

Asking any economist to explain economic behaviours or make predictions without a model is like asking a meteorologist to predict the weather by glancing at the sky. Although economic models are a simplified and subjective approximation of reality, they allow us to learn from the past to predict the future. In more technical terms, they are quantitative frameworks simulating our economies. They allow us to test our assumptions using economic data. This is crucial for credible macroeconomic forecasting, developing economic narratives and calibrating policy decisions.

Of course, reality does not always unfold as models predict, and can invalidate some of the theories or mechanisms underlying the models' equations. Models can fail to predict events such as the 2008 financial crisis or the more recent inflation dynamics. Still, deviations from model predictions help economists uncover gaps in analysis and improve their economic assessments. That's why almost every central bank and economic institution uses models for its forecasts and constantly revises and updates them to learn from forecasting errors. This post provides an overview of the economic models the ECB uses for the economic projections, which serves as an important input into the monetary policy decisions of the ECB's Governing Council.

ECB and national central bank (NCB) staff work together to produce projections in preparation for monetary policy decisions. They use models to forecast how various

„This post provides an overview of the economic models the ECB uses for the economic projections, which serves as an important input into the monetary policy decisions of the ECB's Governing Council

Osoblje ECB i nacionalne centralne banke (NCB) rade zajedno na izradi projekcija u pripremi za donošenje odluka o monetarnoj politici. Oni koriste modele za predviđanje kako će različita ekonomska i finansijska kretanja uticati na budući rast i inflaciju. Ova analiza je zasnovana na prošlim zakonitostima. Na primjer, tipičan model projekcije može procijeniti kako bi nedavna povećanja troškova energije uticala na rashode domaćinstava i firmi u budućnosti, i kako bi plate i cijene mogle evoluirati. Modeli se takođe mogu koristiti za procjenu stepena neizvjesnosti oko projekcija i za izradu alternativnih scenarija. Modeli su u tom pogledu virtuelne laboratorije za ekonomske eksperimente.

Nažalost, koliko god bili ključni za naš rad, modeli imaju ograničenja. Oni nikada ne mogu u potpunosti da odgovaraju složenosti stvarnosti i uvijek će ostati zasnovani na pretpostavkama, što naravno može biti pogrešno. Prošli obrasci na kojima se zasnivaju možda neće ostati istiniti u budućnosti. Zbog toga su naše projekcije kombinacija proračuna zasnovanog na modelu i stručne „procjene".

Ali šta je „procjena"? Procjena je svako prilagođavanje koje se vrši na projekcijama glavnih makroekonomskih modela kako bi se uzele u obzir dodatne informacije koje su dostupne prognostičarima. To se može zasnivati ili na stručnom znanju i iskustvu ili na takozvanim „satelitskim modelima". Procjena ima za cilj da riješi nedostatke koji su neizbježni u glavnim makroekonomskim modelima, kao što je činjenica da ne mogu odražavati događaje bez presedana (npr. pandemija COVID-19, nestabilnost finansijskog tržišta ili ruska invazija na Ukrajinu) ili možda neće u potpunosti obuhvatiti unaprijed najavljene promjene fiskalne ili strukturne politike (npr. efekat ograničenja cijena na cijene energije).

Kako su i modeli i procjena skloni određenom stepenu nesigurnosti, projekcije su podložne detaljnom stručnom pregledu. To rade različite grupe koje podnose izvještaj Komitetu za monetarnu politiku Eurosistema. Prateći pristup odozdo prema gore, projekcije za pojedinačne zemlje se prvo pripremaju, a zatim se agregiraju u brojke eurozone. Osoblje ECB-a i NCB-a raspravlja o brojkama za pojedinačne zemlje. Oni koriste perspektivu eurozone kao referentnu vrijednost i dogovaraju se o prilagođavanju podataka za zemlju kako bi došli do konačnih projekcija. Ovo osigurava da su procjene i stručnost zemalja (kombinovanje modela i procjene) integrisani u opšti okvir eurozone.

Eurosistem koristi skup modela za projekcije kako bi obezbijedio dobru ravnotežu između raznolikosti modela i specijalizacije, u skladu sa najboljom međunarodnom praksom. Modeli se mogu podijeliti u tri grupe.

1. Glavni modeli projekcija – Oni su izgrađeni oko malog teoretskog jezgra koje određuje dugoročne odnose među ključnim makroekonomskim varijablama. Kako se vježbe projekcije odvijaju koristeći pristup odozdo prema gore, osoblje ECB-a koristi model ECB-više zemalja (MC) za izradu projekcija za zemlje. ECB-BASE model je glavni model ECB-a za zbirne podatke eurozone. On igra važnu ulogu u unakrsnoj provjeri agregacije projekcija zemalja po pristupu odozdo prema gore, u analizama scenarija i u pripremi monetarne politike.

2. Dinamički stohastički modeli opšte ravnoteže (DSGE) – Ovo su modeli opšte ravnoteže zasnovani na mikroekonomskom ponašanju. Makroekonomski rezultati su zbirne posljedice simuliranih odluka različitih ekonomskih subjekata. Ovi modeli nisu jednostavni za upotrebu u svrhe predviđanja. Stoga, oni generalno dopunjuju glavne modele projekcija analizama scenarija protiv činjenica, kao i evaluacijama monetarne politike. New Area-Wide Model II (NAWM) je glavni strukturni model eurozone za predviđanje i analizu monetarne politike u ECB-u. Pored specifičnih NCB modela, verzija NAWM-a za više zemalja je Euro Area and Global Economy model (EAGLE), koji zajednički modelira eurozonu i svjetsku ekonomiju. EAGLE je dizajniran za sprovođenje kvantitativne analize politike makroekonomske međuzavisnosti unutar eurozone i između regiona eurozone i svjetske ekonomije.

Vaš najbolji izbor
za brze kredite!
Addiko Bank

„Tražiti od bilo kog ekonomiste da objasni ekonomsko ponašanje ili da napravi prognozu bez modela je isto kao da tražite od meteorologa da predvidi vrijeme gledajući u nebo

3. Satelitski modeli – Oni se odnose na širok spektar ekonometrijskih i statističkih okvira koji se koriste za kratkoročno predviđanje, unakrsnu provjeru projekcija ili modeliranje sektorskih ili finansijskih faktora koji nisu u potpunosti obuhvaćeni glavnim modelima. Satelitski modeli uključuju, na primjer, modele vremenskih serija kao što su vektorski autoregresivni, faktorski modeli i modeli mašinskog učenja. Nedavni primjeri uključuju nove ekonometrijske metode razvijene za izradu kratkoročnih prognoza sa većom frekvencijom informacija tokom pandemije ili za suočavanje s izuzetno visokom volatilnošću cijena energije tokom trenutnog porasta inflacije.

Glavne upotrebe modela su (i) izgradnja projekcija, (ii) procjena neizvjesnosti i rizika oko centralne tendencije i (iii) kvantifikovanje alternativnih scenarija. Glavni i satelitski modeli dizajnirani su za izradu projekcija za eurozonu i njene najveće zemlje. Ove centralne tendencije uslovljene su pretpostavkama o međunarodnom okruženju, cijenama roba, finansijskim uslovima, karakteristikama trenda na strani ponude i fiskalnoj politici.

Prilikom izgradnje projekcija, modeli se koriste za pokretanje procesa tako što se prvo mehanički ažurira prethodna osnovna projekcija (uključujući prethodnu procjenu). Oni zatim pomažu u projektovanju varijabli koje su uslovljene punim skupom pretpostavki, ulaznim podacima, kratkoročnim prognozama i drugim relevantnim faktorima uključujući promjene u dugoročnim trendovima (vidi grafikon 1). Modeli daju narativ projekcije zasnovan na strukturnoj interpretaciji cikličnog razvoja, odnosno „priče“ koja stoji iza prognoze. Ovo uključuje, na primjer, relativnu ulogu faktora tražnje i ponude ili identifikaciju oštećenja transmisionog mehanizma monetarne politike. Takođe osiguravaju disciplinu i kontinuitet s prethodnim vježbama.

Procjena se može dodati u različitim fazama procesa, bilo da se radi o pretpostavkama (npr. dodaci na kreditne stope kako bi se obuhvatili stroži uslovi finansiranja), o makroekonomskom širenju (npr. nelinearnosti u procesu inflacije) ili o drugim specifičnim faktorima (npr. ograničenja u snabdijevanju zbog uskih grla u snabdijevanju). Procjena obično poboljšava preciznost predviđanja u kratkoročnom horizontu tako što uključuje unaprijed najavljene mjere politike ili obračunava događaje bez presedana za koje modeli nisu dostupni.

Ključna uloga modela je da proizvedu indikatore rizika oko osnovne projekcije, tj. da daju uvid u to koliko je vjerovatno projektovani ishod i kvantifikuju neizvjesnost oko osnovne linije. To se može učiniti na različite načine.

Analiza osjetljivosti: ovo je obično jednostavna vježba za procjenu posljedica na inflaciju ili BDP različitih putanja pretpostavljenih za odabrane tehničke pretpostavke. Grafikon 2a ilustruje osjetljivost inflacijskih izgleda na kretanja cijena nafte i gasa koja se obično prikazuje u člancima o projekcijama.

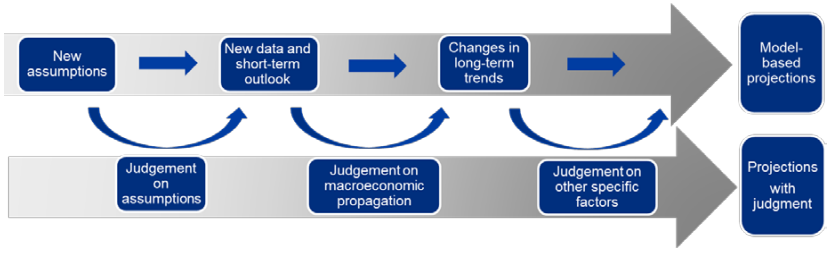

Grafikon 1 / Prognoza zasnovana na modelu sa procjenom: analitički plan *Izvor: ECB.*

economic and financial developments will affect future growth and inflation. This analysis is based on past regularities. For example, a typical projection model can evaluate how the recent increases in energy costs would affect households' and firms' expenditures down the road, and how wages and prices might evolve. Models also can be used to estimate the degree of uncertainty surrounding projections and to produce alternative scenarios. Models are in this respect virtual laboratories for economic experiments.

Unfortunately, as crucial as they are to our work, models have limitations. They can never quite match the complexity of reality and will always remain based on assumptions, which of course can be wrong. The past patterns on which they are based may also not remain true in future. This is why our projections are a combination of model-based computation and expert "judgement".

But what is "judgement"? Judgement is any adjustment that is made to the projections of the main macroeconomic models to take into account additional information that is available to the forecasters. This can be based either on expert knowledge and experience or on so-called "satellite models". Judgement aims to address shortcomings that are inevitable in the main macroeconomic models, such as the fact that they cannot reflect unprecedented events (e.g. the COVID-19 pandemic, financial market volatility or the Russian invasion of Ukraine) or may not fully capture preannounced changes in fiscal or structural policies (e.g. effect of price caps on energy prices).

As both models and judgement are prone to some degree of uncertainty, projections are subject to a thorough peer review. This is done by various groups which report to the Eurosystem's Monetary Policy Committee. Following a bottom-up approach, individual country projections are prepared first and then aggregated into euro area figures. ECB and NCB staff discuss the figures for individual countries. They use the euro area perspective as a benchmark, and agree on adjustments to the country figures to arrive at the final projections. This ensures that country assessments and expertise (combining models and judgement) are integrated into an overall euro area framework.

The Eurosystem uses a suite of models for projections to provide a good balance between model diversity and specialisation, in line with international best practice. The models can be divided into three groups.

1. The main projections models – These are built around a small theoretical core that specifies long-run relationships among the key macroeconomic variables. As projection exercises are bottom-up, ECB staff use the ECB-Multi-Country (MC) model to produce country projections. The ECB-BASE model is the main ECB model for euro area aggregate data. It plays an important role in cross-checking the bottom-up aggregation of country projections, in scenario analyses and in monetary policy preparation.

2. Dynamic stochastic general equilibrium (DSGE) models – These are general equilibrium models based on microeconomic behaviours. The macroeconomic outcomes are the aggregate consequences of the simulated decisions of the various economic agents. These models are not straightforward to use for forecasting purposes. Therefore, they generally complement the main projection models with counterfactual scenario analyses as well as monetary policy evaluations. The New Area-Wide Model II (NAWM) is the main euro-area structural model for forecasting and monetary policy analysis at the ECB. Beside specific NCB models, a multi-country version of the NAWM is the Euro Area and Global Economy model (EAGLE), which jointly models the euro area and the world economy. EAGLE has been designed for conducting quantitative policy analysis of macroeconomic interdependence within the euro area and between euro area regions and the world economy.

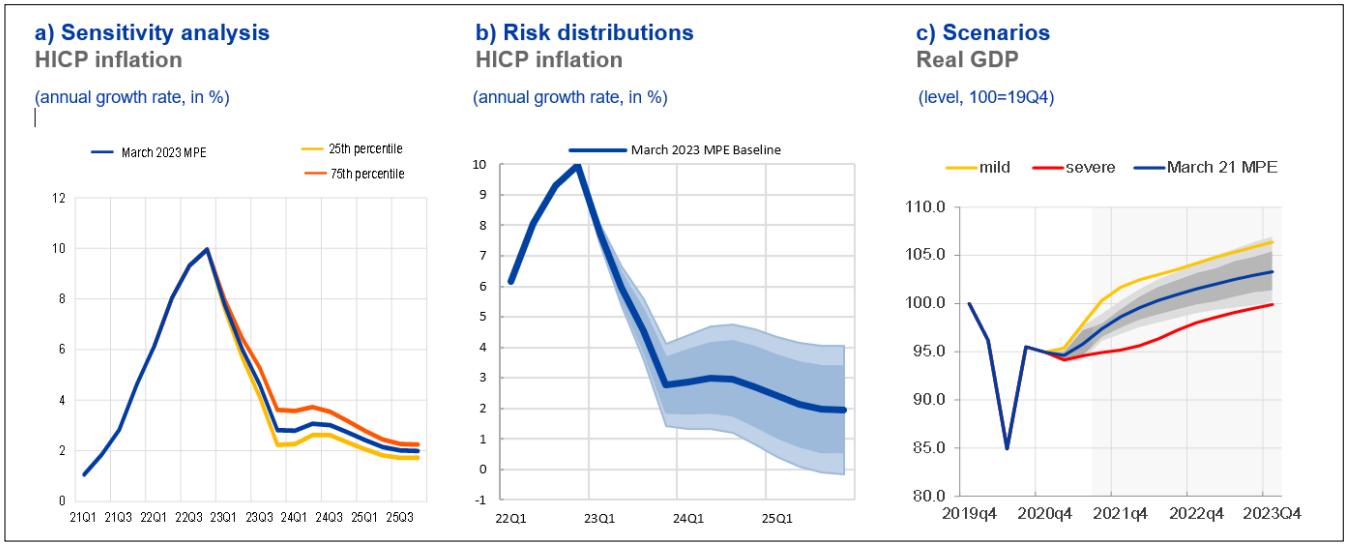

Grafikon 2/ Ilustrativni slučajevi upotrebe modela u procesu projekcije Eurosistema

Izvor: kalkulacije osoblja ECB-a, makroekonomske projekcije osoblja ECB-a za eurozonu, mart 2021. i mart 2023.

Vrste pristupa u obliku Fan-chart: Oni imaju za cilj generisanje probabilističkih distribucija oko osnovne projekcije. Oni koriste glavne ili satelitske modele, sa projekcijom ili bez projekcije. Grafikon 2b prikazuje raspodjelu rizika NAWM oko projekcija osoblja ECB-a za HICP inflaciju od 23. marta.

Analize scenarija: One su posebno korisnie u prisustvu velikih šokova ili vrlo neizvjesnih socioekonomskih ili geopolitičkih kretanja. Scenariji pandemije uvedeni u projekcije osoblja od marta 2020. do decembra 2021. dobri su primjeri takve strategije kada je korišćenje statističkih matrica rizika tehnički osporavano šokovima bez presedana. Grafikon 2c ilustruje vrstu scenarija pandemije koji su sprovedeni tokom perioda COVID-19 i odgovarajuću kvantifikaciju neizvjesnosti oko izgleda BDP-a.

Da zaključimo, modeli su suštinski alat za izradu osnovnih projekcija i procjena rizika oko njih, kao i za obezbjeđivanje kontinuiteta i discipline u različitim projekcijama. Oni nikada neće biti savršeni, ali njihovo dopunjavanje procjenom osigurava da bolje zahvate ekonomsku stvarnost koja se dinamično razvija.

Napomene:

Panel a: Ova analiza osjetljivosti koristi sintetički indeks cijena energije koji kombinuje fjučers cijene nafte i plina. 25. i 75. percentili se odnose na neutralne gustine podrazumijevane u opcijama za cijene nafte i gasa na dan 15. februara 2023. Stalne cijene nafte i gasa imaju odgovarajuću vrijednost na isti datum. Makroekonomski uticaji su prikazani kao prosjeci brojnih makroekonomskih modela ECB i Eurosistema.

Panel b: Plave oblasti prikazuju kvantile od 16%, 25%, 75% i 84% distribucije rizika NAWM II konstruisane oko osnovne HICP za projekcije osoblja ECB-a iz marta 2023. Gustoća se izvodi nasumično crtanjem strukturnih šokova koristeći njihovu procijenjenu distribuciju i njihovim dodavanjem osnovnoj procjeni.

Panel c: Blagi i ozbiljni alternativni scenariji pandemije opisani su u Projekcijama osoblja ECB za mart 2021. Sive oblasti predstavljaju intervale povjerenja od 90% i 68% iz prognoze ECB-BASIR. Oni su usredsređeni na projekcije osoblja ECB za mart 2021. U ECB-BASIR modelu, prognoza gustine se izračunava korišćenjem bootstrap metode koja ponovo uzorkuje ostatke modela u uzorku i takođe uzima u obzir nesigurnost u vezi s razvojem pandemije, kao što je efikasnost kampanje vakcinacije i osnove virusa. Gustina prognoze ECB BASIR ostaje uslovljena osnovnim pretpostavkama.

„Asking any economist to explain economic behaviours or make predictions without a model is like asking a meteorologist to predict the weather by glancing at the sky

3. Satellite models – These refer to a wide range of econometric and statistical frameworks used for short-term forecasting, cross-checking projections, or modelling sectoral or financial factors not fully captured by the main models. Satellite models include, for instance, time series models such as vector autoregressive, factor and machine learning models. Recent examples include new econometric methods developed to produce short-term forecasts with higher frequency information during the pandemic or cope with exceptionally high energy price volatility during the current inflation surge.

The main uses of models are (i) building projections, (ii) assessing uncertainty and risks around the central tendency, and (iii) quantifying alternative scenarios. The main and satellite models are designed to produce projections for the euro area and its largest countries. These central tendencies are conditional on assumptions about the international environment, commodity prices, financial conditions, trend supply-side features and fiscal policy.

When building projections, models are used to start the process by first mechanically updating the previous baseline projection (including previous judgement). They then help to project the variables conditional on the full set of assumptions, incoming data, short-term forecasts, and other relevant factors including changes in long-term trends (see Chart 1). Models provide a projection narrative based on a structural interpretation of cyclical developments, i.e., the "story" behind the forecast. This includes, for example, the relative role of demand and supply factors or the identification of impairments in the monetary policy transmission mechanism. They also ensure discipline and continuity with previous exercises.

Judgement may be added at various stages of the process, be it on the assumptions (e.g. add-ons on lending rates to capture tighter financing conditions), on the macroeconomic propagation (e.g. nonlinearities in the inflation process), or on other specific factors (e.g. supply constraints due to supply bottlenecks). Judgement typically improves forecasting accuracy over a short-term horizon by incorporating preannounced policy measures or accounting for unprecedented events for which models are not available.

A key role of models is to produce risk indicators around the projection baseline, i.e. to give a sense how likely the projected outcome is, and quantify the uncertainty around the baseline. This can be done in various ways.

Sensitivity analysis: this is typically a simple exercise to assess the consequences for inflation or GDP of different paths assumed for selected technical assumptions. Chart 2a illustrates the sensitivity of the inflation outlook to oil and gas price developments which is usually presented in the projections articles.

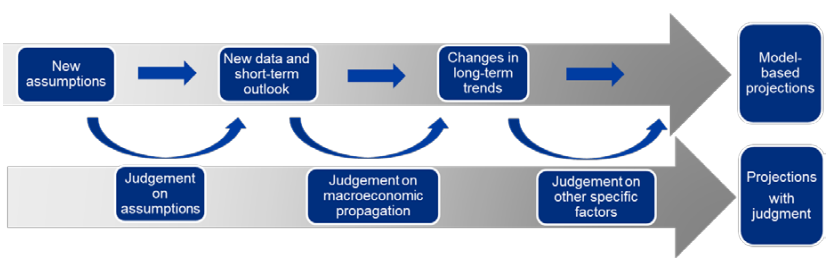

Chart 1 / Model-based forecast with judgement: analytical roadmap *Source: ECB.*

Gospodarite finansijama,

štedite!

Vaša

Zapad Banka

Fan-chart type of approaches: These aim at generating probabilistic distributions around the projection baseline. They use main or satellite models, with or without judgement. Chart 2b displays the NAWM risk distribution around the March 23 ECB staff projections for HICP inflation.

Scenario analyses: These are particularly useful in the presence of large shocks or very uncertain socioeconomic or geopolitical developments. The pandemic scenarios introduced in the staff projections from March 2020 until December 2021 are good examples of such a strategy when the use of statistical risk metrics is technically challenged by unprecedented shocks. Chart 2c illustrates the type of pandemic scenarios which were conducted over the COVID-19 period and the corresponding quantification of uncertainty surrounding GDP outlook.

In conclusion, models are an essential tool for producing the baseline projections and the risk assessments around them, as well as for providing continuity and discipline in the various projection exercises. They will never be perfect, but complementing them with judgement ensures that they better capture the dynamically evolving economic reality.

Notes:

Panel a: This sensitivity analysis uses a synthetic energy price index that combines oil and gas futures prices. The 25th and 75th percentiles refer to the option-implied neutral densities for the oil and gas prices as at 15 February 2023. The constant oil and gas prices take the respective value as at the same date. The macroeconomic impacts are reported as averages of a number of ECB and Eurosystem staff macroeconomic models.

Panel b: The blue areas show the 16%, 25%, 75% and 84% quantiles of NAWM II risk distribution constructed around the March 2023 ECB staff projections HICP baseline. The density is derived by randomly drawing structural shocks using their estimated distribution and adding them to the baseline

Panel c: Mild and severe alternative pandemic scenarios are described in March 2021 ECB staff projections. The grey areas represent the 90% and 68% confidence intervals from the ECB-BASIR forecast. They are centred around March 2021 ECB staff projections. In the ECB-BASIR model, the density forecast is computed using a bootstrap method that resamples the in-sample residuals of the model and also considers the uncertainty related to pandemic developments, like the efficiency of vaccination campaign and underlying virus fundamentals. The ECB BASIR forecast density remains conditional the baseline assumptions.

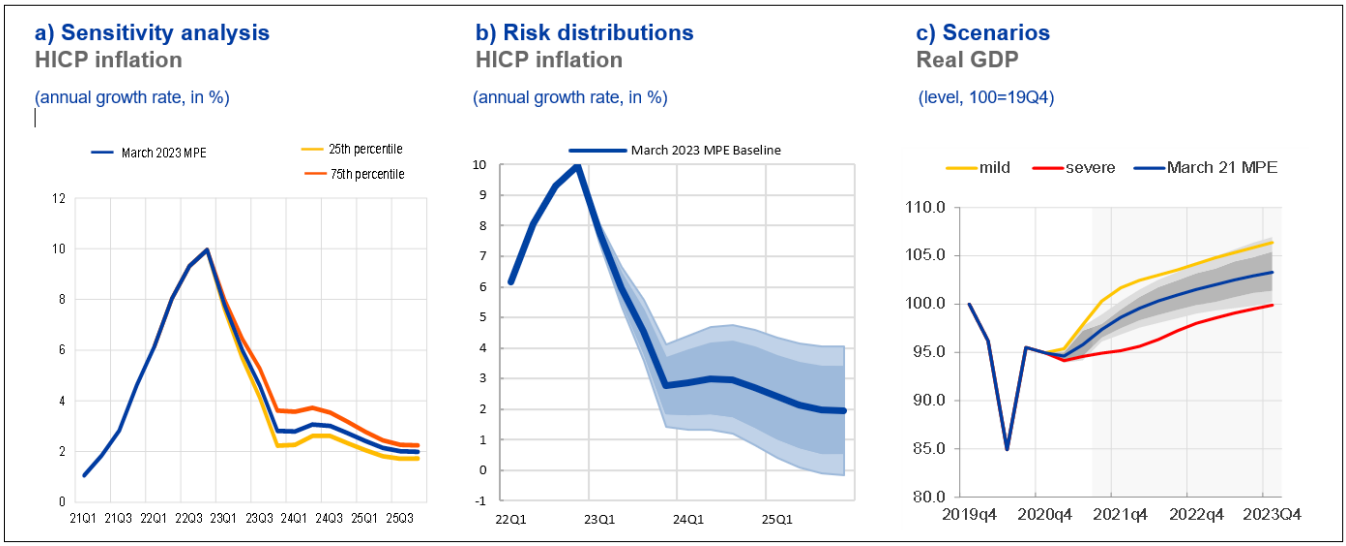

Chart 2 / Illustrative model use cases in the Eurosystem projection process

Source: ECB staff calculations, ECB staff macroeconomic projections for the euro area, March 2021 and March 2023.

Agustín Karstens

Neophodno ulaganje u superviziju banaka

Govor Agustina Karstensa generalnog direktora BIS-a, na Međunarodnom bankarskom samitu Evropske bankarske federacije

Želio bih da se zahvalim Evropskoj bankarskoj federaciji što me je pozvala da danas govorim.

Posljednjih mjeseci bilo je nekoliko epizoda bankarskog stresa, kako u Evropi tako i u Sjedinjenim Državama.

Ponovo su se centralne banke uključile da obezbijede likvidnost, povrate povjerenje i spriječe zarazu. Istovremeno, oni su podizali kamatne stope kako bi vratili inflaciju na cilj.

U principu, centralne banke mogu odvojiti svoje aktivnosti monetarne politike od svoje funkcije finansijske stabilnosti. Ali percepcije su bitne. A podizanje kamatnih stopa s jedne strane, uz olakšavanje uslova finansiranja za banke s druge strane, moglo bi stvoriti utisak da donosioci politika vuku u različitim smjerovima.

Ovo nije trebalo da se desi. Reforme Bazela III imale su za cilj da osiguraju da banke zadrže dovoljno likvidnosti i da u svakom trenutku ostanu dobro kapitalizovane. A, ako sistemski važne institucije zakažu, dobro planirane procedure sanacije trebale su da spriječe prelivanja na druge institucije.

Šta je pošlo po zlu? Mnogi su uprli prstom u brza povećanja kamata, pad cijena obveznica i nestalne štediše. U nekim slučajevima, oni su bili okidač. Ali po mom mišljenju, glavni uzrok nedavnih bankarskih kriza bio je neuspjeh direktora i viših menadžera da ispune svoje odgovornosti. Poslovni modeli su bili loši, procedure upravljanja rizikom užasno neadekvatne, a nedostajalo je upravljanje.

Ovi problemi su postojali mnogo prije nego što su deponenti naglo povukli svoje depozite i investitori izgubili povjerenje. Mnogi nedostaci su mogli da budu, i po mom mišljenju, trebalo da budu identifikovani i otklonjeni prije vremena. To govori o ključnoj ulozi supervizije banaka. Ovo će biti fokus mog govora.

„Podizanje kamatnih stopa s jedne strane, uz olakšavanje uslova finansiranja za banke s druge strane, moglo bi stvoriti utisak da donosioci politika vuku u različitim smjerovima

Supervizija banaka treba da poboljša svoju ulogu. Potrebno je da se identifikuju slabosti u ranoj fazi i da se djeluje snažno kako bi osiguralo da banke rješavaju te slabosti. Da bi to učinili, supervizori treba da imaju operativnu nezavisnost, ojačaju svoju kulturu usmjerenu ka budućnosti i zauzmu nametljiviji stav. Oni takođe treba da kontinuirano nastoje da poboljšavaju svoje sposobnosti. Prvo, pristupom većim resursima. I drugo, povećanjem njihove produktivnosti uz pomoć tehnologije.

KLJUČNA ULOGA SUPERVIZIJE BANAKA

Rastuće kamatne stope izazvale su neke banke, centralne banke i supervizore banaka. Poslovni modeli nekih banaka su razotkriveni, posebno nakon što ih je decenija izuzetno niskih kamatnih stopa navela da preuzimaju veće rizike u potrazi za prinosom.

Banke koje su bile pod pritiskom bile su slične u nekoliko aspekata. Jedan je bio da su imali loše upravljanje i neadekvatno upravljanje rizikom. Kako je nedavno primetio predsedavajući Bazelskog komiteta, odbori banaka i viši menadžeri prva su linija odbrane u upravljanju i nadgledanju rizika koje predstavljaju rastuće stope.

Agustín Karstens

Investing in Banking Supervision Needed

Speech by Mr. Agustín Carstens, General Manager of the BIS, at the European Banking Federation's International Banking Summit

I would like to thank the European Banking Federation for inviting me to speak today. Recent months have seen several episodes of banking stress, in both Europe and the United States.

Once again, central banks have stepped in to provide liquidity, restore confidence and prevent contagion. At the same time, they have been raising interest rates to bring inflation back to target.

In principle, central banks can separate their monetary policy actions from their financial stability function. But perceptions matter. And raising interest rates on the one hand, while easing financing conditions for banks on the other might create the impression that policy arms are pulling in different directions.

This wasn't meant to happen. The Basel III reforms aimed to ensure that banks kept ample liquidity on hand and remained well capitalised at all times. And, if systemically important institutions did fail, well planned resolution procedures were meant to prevent spillovers to other institutions.

What went wrong? Many have pointed fingers at rapid interest rate hikes, falling bond prices and flighty depositors. In some cases, these provided the trigger. But in my view, the main cause of recent bank crises was the failure of directors and senior managers to fulfil their responsibilities. Business models were poor, risk management procedures woefully inadequate and governance lacking.

These issues existed well before depositors ran and investors lost confidence. Many of the shortcomings could, and in my view should, have been identified and remedied ahead of time. This speaks to the crucial role of banking supervision. This will be the focus of my talk.

Banking supervision needs to up its game. It needs to identify weaknesses at an early stage and act forcefully to ensure that banks address them. To do this, supervisors will need to have operational independence, strengthen their forward-looking culture and adopt a more intrusive stance. They will also need to continuously seek to improve their capabilities. First, by accessing greater resources. And second, by enhancing their productivity with the aid of technology.

THE CRUCIAL ROLE OF BANKING SUPERVISION

Rising interest rates have challenged some banks, central banks and banking supervisors. Some banks' business models have been exposed, particularly after a decade of exceptionally low interest rates led them to take on greater risks in search of yield.

The banks that have come under strain were similar in several respects. One was that they had poor governance and inadequate risk management. As the Chair of the Basel Committee recently noted, bank boards and senior managers are the first line of defence in managing and overseeing the risks posed by rising rates.

But there were also some important differences. Some of the banks that failed had a long track-record of financial underperformance. The

„Raising interest rates on the one hand, while easing financing conditions for banks on the other might create the impression that policy arms are pulling in different directions

„Supervizija banaka treba da poboljša svoju ulogu. Potrebno je da se identifikuju slabosti u ranoj fazi i da se djeluje snažno kako bi osiguralo da banke rješavaju te slabosti

Ali bilo je i nekih bitnih razlika. Neke od banaka koje su propale imale su dugu evidenciju finansijskih loših rezultata. Slabosti njihovih poslovnih modela bile su jasne već neko vrijeme. Za druge su se finansijske poteškoće pojavile iznenada. Ovdje mislim na banke koje su imale značajnu izloženost prema dugoročnim sredstvima sa fiksnom kamatnom stopom koja se finansiraju manje stabilnim kratkoročnim finansiranjem. Naravno, takva transformacija likvidnosti je inherentna bankarskom sistemu – ali rizicima likvidnosti treba upravljati.

Regulatorni okvir pruža nadležnim organima alate za rješavanje rizika koje predstavljaju brzo rastuće kamatne stope. Konkretno, dobro definisani minimalni zahtjevi za kapitalom i likvidnošću – kao što su oni u standardima Bazela III – daju bankama zaštitni sloj da izdrže nepovoljna kretanja kamatnih stopa i kupuju vrijeme za rješavanje više strukturalnih slabosti. U isto vrijeme, moramo priznati da trenutni regulatorni okvir možda neće u potpunosti obuhvatiti rizike poput onih koje predstavlja povećanje kamatnih stopa na izloženosti u bankarskoj knjizi, koji su bili u središtu nekih od nedavnih neuspjeha. Kao rezultat toga, nedavni razvoji mogu ponuditi lekcije koje bi mogle opravdati prilagođavanja prudencijalnih pravila – u određenim jurisdikcijama ili na globalnom nivou – kako bi im se pomoglo da postanu još učinkovitiji.

Međutim, sama regulativa ne može obuhvatiti sve kanale preko kojih više kamatne stope utiču na održivost banke. Minimalni regulatorni zahtjevi su po dizajnu uskog opsega i nisu prilagođeni profilu rizika svake banke. A jednostavno ne postoji razuman nivo minimalnog kapitala i likvidnosti koji može učiniti banku održivom ako ima neodrživ poslovni model ili loše upravljanje.

Zbog toga je supervizija toliko važna. U većini jurisdikcija, pravni okviri daju supervizorima širok i fleksibilan alat za identifikaciju, procjenu i, ako je opravdano, rješavanje izloženosti banaka povećanim rizicima. Kroz kombinovane rezultate njegovih različitih komponenti, uključujući neposredne kontrole, testove otpornosti na stres i analizu poslovnog modela, supervizori mogu razviti informisanu, sveobuhvatnu procjenu o sposobnosti banaka da upravljaju svojim glavnim izloženostima rizicima i održivosti svojih poslovnih modela.

Ove sveobuhvatne procjene čine osnovu za supervizorske aktivnosti za rješavanje problema preventivno, prije nego što se rizici iskristalizuju. U prvom slučaju, redovni supervizorski dijalog i moralno uvjeravanje mogu biti dovoljni za rješavanje problema. Osim toga, supervizori često imaju moć da eskaliraju stvari i implementiraju formalno obavezujuće zahtjeve srazmjerno prirodi i ozbiljnosti identifikovanog nedostatka. Dostupne mjere mogu uključivati dodatke za kapital i likvidnost, kao i kvalitativne mjere usmjerene na ispravljanje strukturnih nedostataka u upravljanju, upravljanju rizicima, pa čak i u poslovnim modelima. Sa takvim holističkim pristupom koji je okrenut budućnosti, supervizori mogu spriječiti da se identifikovana ranjivost razvije u prijetnju sigurnosti i stabilnosti banke.

Rano prepoznavanje ranjivosti je još važnije u svjetlu nedavnih događaja. Čini se da je kombinacija društvenih medija i tehnologije povećala brzinu kojom može doći do naglog povlačenja depozita iz banaka. Društveni mediji mogu još brže proširiti zabrinutost za određenu banku među njenim deponentima. A tehnologija kao što je aplikacija za mobilno bankarstvo omogućava klijentima da otvore i zatvore račune i prenose svoje depozite za nekoliko minuta. Stoga je nametljiva i napredna supervizija, koja preduzima snažne mjere u ranoj fazi kada je to potrebno, važnija nego ikada.

Sposobnost i volja supervizora da preduzmu ranu i snažnu akciju kada je to potrebno zasnivaju se na tome da supervizori imaju operativnu nezavisnost, odgovarajuća ovlašćenja i pravnu zaštitu. Organizaciona kultura koja ovlašćuje supervizore da preduzmu takve radnje čak i kada su suočeni s neizvjesnošću takođe je od suštinskog značaja. Ovo su neki od preduslova koji omogućavaju supervizorima da pravilno izvršavaju svoje odgovornosti uz autonomiju, dok ostaju odgovorni za svoje postupke i odluke. Međutim, iako su neophodni, ovi elementi možda neće biti dovoljni ako supervizori nemaju resurse ili mogućnost da ih efikasno koriste.

JAČANJE SUPERVIZIJE
1. DIO: RESURSI

Nakon Velike finansijske krize, većina supervizora je povećala intenzitet supervizije nad sistemski važnim bankama slijedeći pristup zasnovan na riziku. To je značilo davanje prioriteta resursima tamo gdje su bili najpotrebniji.

weaknesses of their business models had been clear for some time. For others, financial difficulties emerged suddenly. I am referring here to banks who had significant exposures to long-term, fixed rate assets funded with less stable short-term funding. Of course, such liquidity transformation is inherent in the banking system – but the liquidity risks need to be managed.

The regulatory framework provides authorities with tools to address the risks posed by rapidly rising interest rates. In particular, well defined minimum capital and liquidity requirements – such as those in the Basel III standards – equip banks with a buffer to withstand adverse interest-rate movements and buy time to address more structural weaknesses. At the same time, we need to acknowledge that the current regulatory framework may not fully capture risks such as those posed by rising interest rates to exposures in the banking book, which were at the heart of some of the recent failures. As a result, recent developments may offer lessons that could justify adjustments to prudential rules – in specific jurisdictions or at the global level – to help them become even more effective.

However, regulation alone cannot address all channels through which higher interest rates affect a bank's viability. Minimum regulatory requirements are, by design, narrow in scope and are not tailored to each bank's risk profile. And there is simply no reasonable level of minimum capital and liquidity that can make a bank viable if it has an unsustainable business model or poor governance.

This is why supervision is so important. In most jurisdictions, legal frameworks give supervisors a broad and flexible toolkit to identify, assess and, if warranted, address banks' exposure to heightened risks. Through the combined outputs of its various components, including onsite inspections, stress tests and business model analysis, supervisors can develop an informed, comprehensive assessment about the ability of banks to manage their main risk exposures and the sustainability of their business models.

„Banking supervision needs to up its game. It needs to identify weaknesses at an early stage and act forcefully to ensure that banks address them

These comprehensive assessments form the basis for supervisory actions to address problems pre-emptively, before risks crystallise. In the first instance, regular supervisory dialogue and moral suasion may be enough to resolve issues. Beyond that, supervisors often have the power to escalate matters and deploy formally binding requirements commensurate with the nature and severity of the identified deficiency. Available measures can include capital and liquidity add-ons, as well as qualitative measures aimed at correcting structural deficiencies in governance, risk management and even business models. With such a holistic and forward-looking approach, supervisors can prevent an identified vulnerability from evolving into a threat to the bank's safety and soundness.

Early identification of vulnerabilities is even more relevant in the light of recent events. The combination of social media and technology seems to have amplified the speed at which bank runs can occur. Social media can spread concerns about a specific bank among its depositors even more quickly. And technology such as a mobile banking app lets customers open and close accounts and transfer their deposits in a matter of minutes. Therefore, an intrusive and forward-looking supervision, which takes forceful action at an early stage when necessary, is more important than ever.

The ability and will of supervisors to take early and forceful action when needed are predicated on supervisors having operational independence, appropriate powers and legal protection. An organisational culture that empowers supervisors to take such actions even when faced with uncertainty is also essential. These are some of the pre-conditions that allow supervisors to properly discharge their responsibilities with autonomy while remaining accountable for their actions and decisions. However, while necessary, these elements may not be sufficient if supervisors do not have the resources or the ability to use them efficiently.

STEPPING UP SUPERVISION PART 1: RESOURCES

After the Great Financial Crisis, most supervisors increased the intensity of their supervision of systemically important banks following a risk-based approach. This meant prioritising resources where they were most needed. In some cases, however, it also meant greater reliance on automated

„Uz dovoljne resurse i pomoć tehnologije, supervizori će biti u mogućnosti da identifikuju više ranjivosti u ranoj fazi i djeluju na njih prije nego problemi postanu preveliki i složeni za rješavanje

U nekim slučajevima, međutim, to je takođe značilo veće oslanjanje na automatizovane procese i manje resursa posvećenih radu sa manje sistemskim finansijskim institucijama.

Alokacija resursa prema pristupu zasnovanom na riziku ima smisla. Pomaže supervizorima da ostvare svoj mandat i očuvaju finansijsku stabilnost. Ali nedavne epizode nas podsjećaju da banke koje se možda ne smatraju sistemskim ex ante mogu stvoriti sistemski stres, putem zaraze, kada propadnu. Ovo ukazuje da bi resursi trebalo da budu dovoljni kako bi se primijenila adekvatna supervizija nad svim institucijama.

Ovdje se ne radi samo o brojevima. Takođe se radi o posjedovanju pravih vještina za praćenje relevantnih dešavanja. Tradicionalne finansijske discipline kao što su računovodstvo i upravljanje rizicima ostaju ključne. Ali sada su potrebne i druge, manje tradicionalne vještine. Konkretno, veliki i dalekosežni uticaj tekućeg tehnološkog poremećaja na banke znači da supervizori moraju pronaći i razviti dovoljno stručnosti u oblastima kao što su sajber bezbjednost, analitika podataka i vještačka inteligencija. To, naravno, obavezuje nadležne da se suoče sa izazovima koje postavlja velika tražnja u svim sektorima za profesionalcima sa tim kvalifikacijama.

Nepotrebno je reći da supervizorski resursi koštaju. Budžeti se moraju povećati, u nekim jurisdikcijama značajno. Niz aranžmana finansiranja mogao bi da olakša ove investicije, uključujući stvaranje ili povećanje naknada za superviziju koje doprinosi industrija. Neki će se bez sumnje žaliti. Ali ovo bi bio dobro potrošen novac. Finansijske krize dovode do ogromnih društvenih i finansijskih troškova. Smanjenjem njihove vjerovatnoće, ulaganja u efikasniji supervizorski okvir će se sigurno isplatiti i generisati značajne povraćaje za društvo u cjelini.

JAČANJE NADZORA 2. DIO: TEHNOLOGIJA

Učinak i efektivnost supervizije se takođe mogu poboljšati povećanjem produktivnosti, što se zauzvrat može postići uz pomoć tehnologije. Na primjer, mogu se razviti alati za automatizaciju djelova supervizorskog procesa, posebno zadataka koji se ponavljaju koji ne zahtijevaju stručno prosuđivanje, čime se stvaraju uslovi za efikasniju i efektivniju alokaciju supervizorskih resursa.

Osim toga, nadležni organi mogu da usvoje inovativne tehnologije kao što su veliki podaci, vještačka inteligencija i mašinsko učenje kako bi dodatno poboljšali efektivnost i efikasnost. Zaista, mnogi nadležni organi su slijedili ovaj put, a pandemija je ubrzala ovaj trend. Ograničenja putovanja i protokoli socijalnog distanciranja primorali su supervizore da prebace gotovo sve svoje aktivnosti neposredne konrole na način rada posredne kontrole. Kao odgovor, nekoliko nadležnih organa razvilo je nove alate sa ciljem da zadrže svoje kapacitete za procjenu stabilnosti finansijskih institucija čak i u takvim izazovnim uslovima.

Jedna oblast u kojoj je postignut značajan napredak u proteklih nekoliko godina je analiza podataka. Ovi alati supervizorske tehnologije, koji koriste ogromnu količinu podataka, i kvalitativnih i kvantitativnih, imaju potencijal da poboljšaju različite komponente procesa supervizije. Na primjer, alati za analizu teksta, sažimanje teksta i klasifikaciju informacija omogućavaju brže izvlačenje korisnih uvida iz dugačkih dokumenata koje proizvode kontrolisani subjekti. Alati za analizu raspoloženja, analizu mreže i identifikaciju grupa kolega mogu pružiti dodatni uvid u rizike s kojima se banke suočavaju i stoga mogu doprinijeti teškom zadatku identifikovanja nedostataka u ranoj fazi.

ZAVRŠNA RIJEČ

Da zaključim. Krajnji uzrok nedavnih propadanja banaka leži u samim institucijama, a ne u regulatorima ili višim kamatnim stopama. Ne postoji opravdanje za institucije da loše upravljaju rizikom kamatnih stopa ili da ne riješe dugoročne strukturne slabosti u svojim poslovnim modelima.

Međutim, supervizija banaka treba da se pojača kako bi se osigurala sigurnost i stabilnost finansijskih institucija pod različitim makrofinansijskim scenarijima u novom tehnološkom okruženju. U tom smislu je bitno da supervizori budu dovoljno okrenuti budućnosti i nametljivi. Uz dovoljne resurse i pomoć tehnologije, supervizori će biti u mogućnosti da identifikuju više ranjivosti u ranoj fazi i djeluju na njih prije nego problemi postanu preveliki i složeni za rješavanje. Iako ovo neće spriječiti sve buduće propasti banaka, takve investicije će sigurno smanjiti vjerovatnoću i uticaj propadanja koji utiču na stabilnost finansijskog sistema.

processes and fewer resources devoted to dealing with less systemic financial institutions.

Allocating resources following a risk-based approach makes sense. It helps supervisors to pursue their mandate and safeguard financial stability. But recent episodes remind us that banks that may not be considered systemic ex ante can create systemic distress, via contagion, when they fail. This indicates that resources should be sufficient to apply an adequate oversight to all institutions.

This is not just about numbers. It is also about having the right skills to keep up with relevant developments. Traditional financial disciplines such as accounting and risk management remain essential. But other, less traditional, skills are now needed as well. In particular, the large and far-reaching impact on banks of ongoing technological disruption means that supervisors must find and develop sufficient expertise in areas like cyber security, data analytics and artificial intelligence. That, of course, obliges authorities to face the challenges posed by the strong demand in all sectors for professionals with those qualifications.

Needless to say, supervisory resources cost money. Budgets must rise, in some jurisdictions significantly so. A range of funding arrangements could facilitate these investments, including by creating or increasing industry-contributed supervisory fees. Some will no doubt complain. But this would be money well spent. Financial crises give rise to massive social and financial costs. By reducing their likelihood, investments in a more effective supervisory framework will certainly pay off and generate substantial returns for society as a whole.

STEPPING UP SUPERVISION PART 2: TECHNOLOGY

Supervisory output and effectiveness may also be enhanced by means of productivity gains, which in turn could be obtained with the aid of technology. For example, tools may be developed to automate parts of the supervisory process, particularly repetitive tasks that do not require expert judgment, thus creating conditions for a more effective and efficient allocation of supervisory resources.

„With sufficient resources and the aid of technology, supervisors will be able to identify more vulnerabilities at an early stage and to act on them before problems become too large and complex to handle

In addition, authorities may adopt innovative technology such as big data, artificial intelligence and machine learning to further enhance effectiveness and efficiency. Indeed, many authorities have followed this route, with the pandemic accelerating this trend. Travel restrictions and social distancing protocols forced supervisors to shift nearly all their on-site activities to an off-site surveillance mode. In response, several authorities developed new tools with a view to maintaining their capacity to assess the soundness of financial institutions even under such challenging conditions.

One area where significant progress has been made in the past few years is data analytics. These suptech tools, which use a vast amount of data, both qualitative and quantitative, have the potential to enhance different components of the supervisory process. For example, tools for text analysis, text summarisation and information classification allow for faster extraction of useful insights from lengthy documents produced by the supervised entities. Tools for sentiment analysis, network analysis and peer group identification can provide additional insights on the risks faced by banks and may therefore contribute to the difficult task of identifying deficiencies at an early stage.

CONCLUDING REMARKS

Let me conclude. The ultimate cause of recent bank failures lies with the institutions themselves, not with regulators or higher interest rates. There is no excuse for institutions to mismanage interest rate risk, or to fail to address long-term structural weaknesses in their business models.

But banking supervision needs to step up to ensure the safety and soundness of financial institutions under different macro-financial scenarios in the new technological environment. It is essential, in that regard, that supervisors are sufficiently forward-looking and intrusive. With sufficient resources and the aid of technology, supervisors will be able to identify more vulnerabilities at an early stage and to act on them before problems become too large and complex to handle. While this will not prevent all future bank failures, such investments will certainly reduce the likelihood and impact of failures affecting the stability of the financial system.

Olli Salmi
Šef Odjeljenja za bankarstvo,
„Finance Finland“

Uz razvoj zaštite depozita i sanacije banaka, interna sanacija se ne smije zaboraviti

Kada banka propada ili je vjerovatno da će propasti, gubitke bi trebalo da snose investitori banke. Nije odgovorno prebacivanje gubitaka na poreske obveznike: odgovornost investitora je fundamentalna za ulaganje. Finance Finland je iznenađen planovima Komisije, kojima se priprema teren za uspostavljanje evropskog sistema zaštite depozita kao trećeg stuba Bankarske unije bez poštovanja principa interne sanacije.

Evropska komisija je 18. aprila usvojila opsežan zakonski predlog o oporavku i sanaciji banaka, koji bi koristio nacionalne sisteme zaštite depozita kao izvor finansiranja. Prema ovom predlogu, ovo je polazna stanica na putu ka evropskom sistemu zaštite depozita (EDIS). EDIS je bio dugoročni cilj, posebno za mnoge zemlje članice južne Evrope i nadležne organe Evropske unije, koji smatraju da gubitke banaka ne treba da snose samo investitori banaka, već i druge strane. Ovo bi uključivalo nacionalne sisteme za zaštitu depozita.

„Ovo je u potpunosti protiv ideje interne sanacije, jednog od temeljnih principa Evropske unije. Ako se EDIS uspostavi bez funkcionalnog okvira za oporavak i sanaciju, fizička lica - klijenti banaka možda će morati da učestvuju u pokrivanju gubitaka banke koja propada. Da li je to ono što zaista želimo?“ pita se Olli Salmi šef odjeljenja za bankarstvo Finance Finland-a.

„Radna regulativa o oporavku i sanaciji banaka je preduslov za funkcionalni sistem za zaštitu depozita. Najnoviji predlog Komisije rješava ovu potrebu samo djelimično

EFIKASNA REGULATIVA ZA BANKE U PROBLEMIMA

Finski finansijski sektor je osmislio i takođe dostavio Komisiji alternativni model za implementaciju zajedničkog sistema za zaštitu depozita, ukoliko to postane neophodno.

„Nije u skladu sa osnovnim pravima EU ili Finske da drugi pokrivaju troškove za gubitke jedne ekonomske jedinice, bilo direktno ili indirektno“, ističe Salmi.

Radna regulativa o oporavku i sanaciji banaka je preduslov za funkcionalni sistem za zaštitu depozita. Najnoviji predlog Komisije rješava ovu potrebu samo djelimično. Iako je pozitivna strana to što bi se sistem mogao koristiti za olakšavanje strukturnih reorganizacija, kao što je premještanje depozita iz banke koja je u problemu u zdravu, predlog ipak uključuje nekoliko potencijalno problematičnih elemenata, kao što je proširenje opsega zaštite depozita daleko više od depozita fizičkih lica. To bi moglo omogućiti i dovesti do

ERSTE Bank

#vjerujusebe

erstebank.me

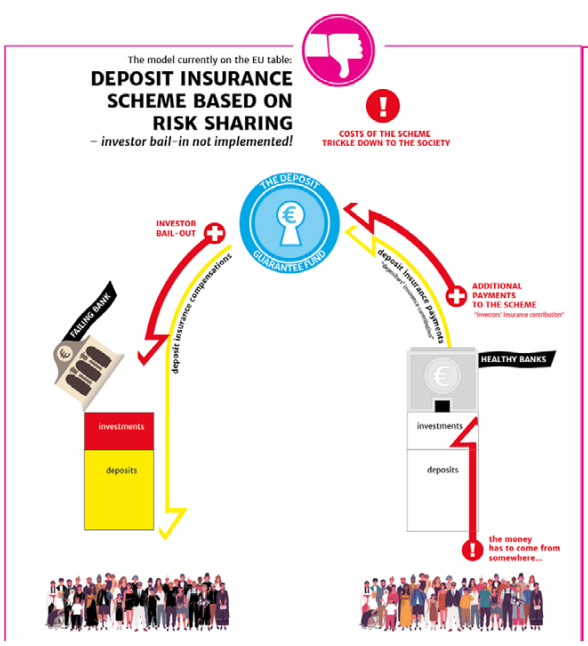

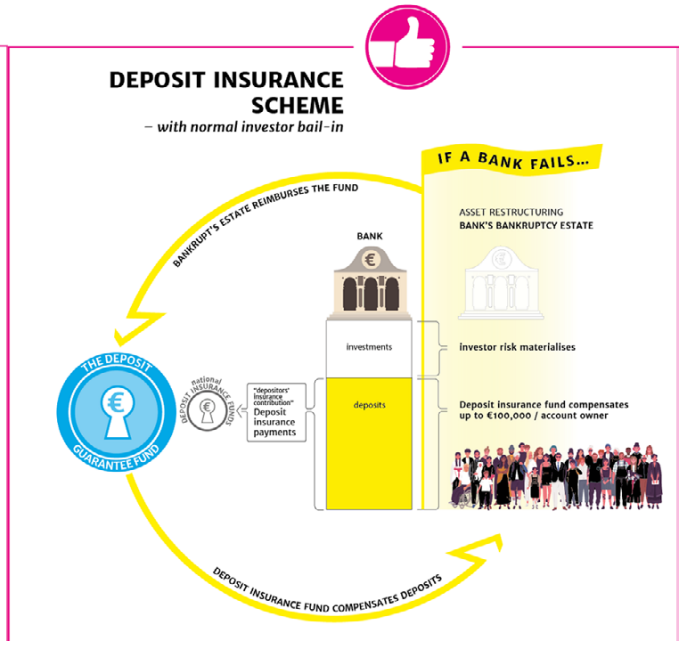

Nepravedan sistem za zaštitu depozita bi također pokrio gubitke investitora. Ako banka tada naiđe na probleme, imovina sistema za zaštitu depozita bi se koristila u svrhe koje mogu koristiti vlasnicima banke i drugim investitorima umjesto u stvarnu svrhu, a to je zaštita štediša banke. Ova sredstva mogu biti nepovratna. Povlačenje sredstava sistema za zaštitu depozita će ih iscrpiti i učiniti neophodnim podizanje doprinosa za zaštitu depozita. Ovo će povećati troškove za druge banke članice i može negativno uticati na njihovo kreditiranje, na primjer. Tako bi troškovi koji nastaju zbog gubitaka bili prebačeni na eksterne strane umjesto na investitore banaka.

U pravednom sistemu za zaštitu depozita, svaka banka plaća doprinose fondu u slučaju da postane nesposobna da vrati depozite. Ukoliko banka propadne, njeni deponenti će dobiti obeštećenje od strane banke ili, ako je banka nesolventna, od sanacionog fonda u iznosu do 100.000 eura. Sanacioni fond će u potpunosti biti nadoknađen iz imovine banke. Vlasnici banke i drugi investitori će snositi troškove stečaja. Rizik koji manifestuje je normalan rizik ulaganja.

korišćenja novca poreskih obveznika kod fonda za zaštitu depozita i banaka koje su samo posrednici.

„Ovi problematični elementi mogu čak dovesti do kritičnih nedostataka u sistemu – posebno ako se na kraju usvoji jedinstveni evropski sistem za zaštitu depozita“, kaže Salmi.

Prema predlogu, trebalo bi ograničiti ovlašćenja država članica da spašavaju banke koristeći javna sredstva. Iako je ovo kao takav korak u pravom smjeru, to je i mač sa dvije oštrice: javna sredstva bi se mogla koristiti za organizovanje urednog izlaza na tržište za banku koja propada bez preuzimanja gubitaka. Ovo je razumna upotreba javnih sredstava – ali njen uspjeh zavisi od pravilno planirane akcije (nacionalnih) nadležnih organa za sanaciju.

„Ako bi sistem za zaštitu depozita pokrio gubitke banke, to bi nosilo rizik da bi nadležni organi nekih država članica mogli da preduzmu neodgovarajuće mjere kada banka propada ili će vjerovatno propasti. Kako bi se spriječio moralni hazard, bilo bi prirodno da država članica snosi gubitke koje prouzrokuju njeni nadležni organi”, zaključuje Salmi.

Olli Salmi
Head of Banking Regulation,
Finance Finland

As deposit guarantee and bank resolution are being developed, bail-in must not be forgotten

When a bank is failing or likely to fail, the losses should be borne by the bank's investors. It is not responsible to shift the losses onto taxpayers: investor liability is fundamental to investment. Finance Finland is surprised at the Commission's plans, which pave the way for the establishment of a European deposit insurance scheme as the Banking Union's third pillar without respecting the principle of bail-in.

On 18 April, the European Commission adopted an extensive legislative proposal on bank recovery and resolution, which would utilise national deposit guarantee schemes as a source of funding. According to the proposal, this is a staging post on the road to a European Deposit Insurance Scheme (EDIS).

The EDIS has been a long-term goal especially for many Southern European member states and EU authorities, who hold that banks' losses should not be borne by the banks' investors alone but also by other parties. This would include national deposit guarantee schemes.

"This is entirely against the idea of bail-in, one of the fundamental EU principles. If the EDIS is established without a working recovery and resolution framework, banks' retail customers might have to take part in covering a failing bank's losses. Is this what we really want?" asks Finance Finland's Head of Banking Regulation Olli Salmi.

EFFECTIVE REGULATION FOR STRUGGLING BANKS

The Finnish financial sector has designed and also submitted to the Commission an alternative model to implement a common deposit guarantee scheme, should one become necessary.

"It is not in line with the fundamental rights of the EU or Finland to have others foot the bill for one economic unit's losses either directly or indirectly", Salmi points out.

Working bank recovery and resolution regulation is a prerequisite for a functioning deposit guarantee scheme. The Commission's latest proposal addresses this need only partially. Although the positive flipside is that the scheme could be used to facilitate structural reorganisations, such as moving deposits from an ailing bank to a healthy one, the proposal nevertheless includes several potentially problematic elements, such as extending the scope of the deposit guarantee too far beyond the deposits of private individuals.

„Working bank recovery and resolution regulation is a prerequisite for a functioning deposit guarantee scheme. The Commission's latest proposal addresses this need only partially

ADRIATIC BANK

SIGURNA I OD POVJERENJA

CAPITAL PLAZA, PODGORICA

US OWNED BANK

VAŠA USPJEŠNA INVESTICIJA,
NAŠ JE POSAO
INVESTICIONO BANKARSTVO
ADRIATIC BANK

ADRIATICBANK.COM

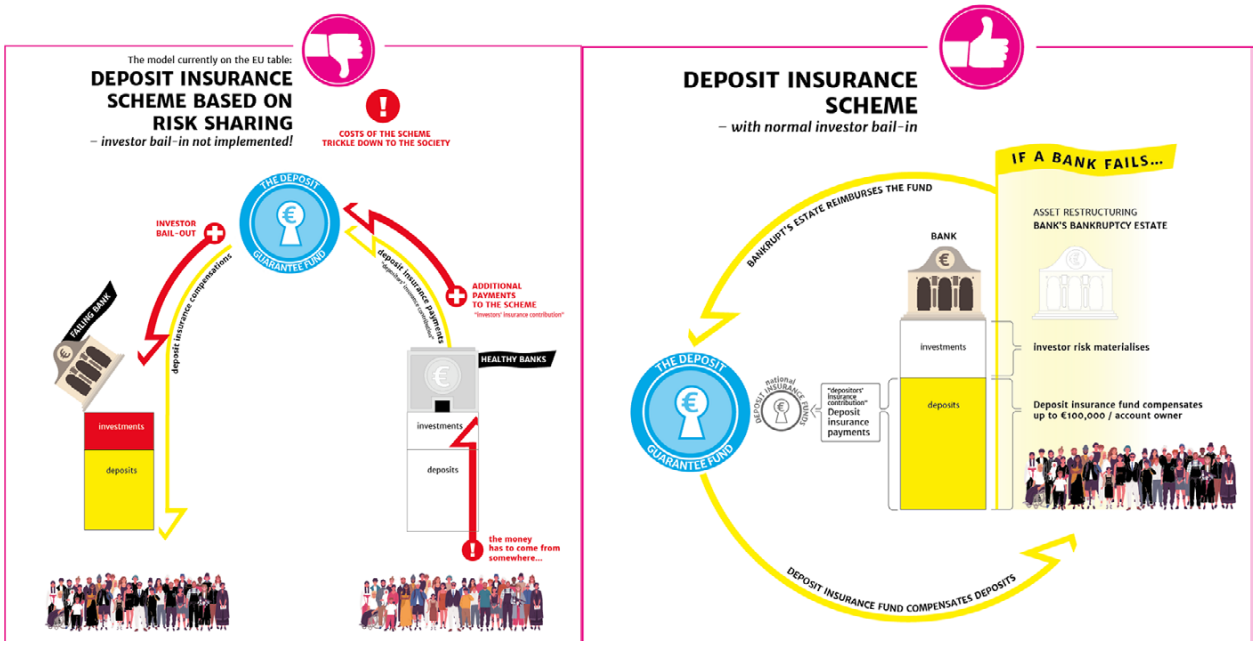

An unfair deposit insurance scheme would also cover investor losses. If a bank then runs into problems, the scheme's assets would be used for purposes that may benefit the bank's owners and other investors instead of its actual purpose, which is to protect the bank's depositors. These funds may be unrecoverable. Drawing on the scheme's assets will drain them and make it necessary to raise deposit insurance contributions. This will increase costs for other member banks and may negatively impact their lending, for example. Thus, costs resulting from losses would be pushed to external parties instead of banks' investors.

In a fair scheme, each bank pays contributions to the fund for the eventuality that it becomes unable to pay back deposits. If the bank fails, its depositors will be compensated by the bank or, if the bank is insolvent, by the resolution fund for up to €100,000. The resolution fund will be fully compensated by the bank's estate. The bank's owners and other investors will bear the costs through bankruptcy. The risk that materialises is normal investment risk.

This could enable and lead to the use of taxpayers' money with the deposit guarantee fund and banks only acting as intermediaries.

"These problematic elements could even result in critical defects in the system – especially if a single European scheme is eventually adopted", Salmi says.

According to the proposal, member states' powers to save banks using public funds are to be restricted. While this is a step in the right direction as such, it is also a double-edged sword: public funds could be used to organise an orderly market exit for a failing bank without taking on losses. This is sensible use of public funds– but its success depends on correctly timed action by the (national) resolution authorities.

"If the deposit guarantee scheme were to cover a bank's losses, it would carry the risk that the authorities of some member states might take inappropriate action when a bank is failing or likely to fail. To prevent moral hazard, it would only be natural for the member state to bear the losses caused by its own authorities", Salmi concludes.

Da li strah od recesije tjera ECB da prekine rast kamatnih stopa?

Balazs Koranyi
i Francesco Canepa,
Rojters

Julsko povećanje kamatnih stopa se smatralo završenim. Nakon komentara Lagardove, septembar je pun sumnji. Tržišta i dalje smatraju da će doći do povećanja stopa u septembru ili oktobru. Inflatorni pritisci su jaki, ali rizik od recesije raste

Evropska centralna banka podigla je kamatne stope deveti put zaredom, ali je najavila mogućnost pauze u septembru, jer inflatorni pritisci pokazuju privremene znakove popuštanja i sve veće brige oko recesije.

Boreći se protiv istorijskog skoka cijena, ECB je sada podigla troškove pozajmljivanja za ukupnih 425 baznih poena od prošlog jula, zabrinuta da bi rast cijena mogao biti produžen kako rastom troškova tako i plata na izuzetno skučenom tržištu rada.

Sa pomakom od 25 baznih poena u četvrtak, stopa na depozite ECB-a iznosi 3,75%, što je najviši nivo od 2000. godine - prije nego što su euro novčanice i kovanice uopšte bile u opticaju. Osnovna stopa refinansiranja utvrđena je na 4,25%.

Kristin Lagard (Christine Lagarde), predsjednica ECB-a, odbacila je svoju praksu usmjeravanja tržišta za sljedeću odluku i rekla da je ono što će uslijediti u ravnoteži, čak i ako je centralna banka odlučna da „slomi leđa“ inflaciji.

Ona je odgovorila na većinu pitanja na konferenciji za novinare rekavši da su sve opcije moguće, ali da je euro pao uz neznatan rast pred kraj.

„Da li imamo još nešto da pokrijemo? U ovom trenutku ne bih to rekla“, rekla je Lagardova, gotovo svojevoljno, naglašavajući da će odluke ECB zavisiti od podataka.

„Postoji mogućnost povećanja (sljedeći put). Postoji mogućnost pauze. Možda je to odlučujuće." rekla je Lagardova, dodajući da su kreatori politike „otvorenog uma“ i ujedinjeni.

Rajan Djajasaputra iz Investeca je rekao da je Lagardin ton nagovijestio pauzu. „Naš glavni zaključak sa današnje konferencije za novinare je da je ojačala naše postojeće gledište da je ovo vrhunac rasta stopa“.

„Problem je i u tome što se inflacija sporo smanjuje i što bi moglo potrajati do 2025. godine da se vrati na 2%

Dva izvora s direktnim saznanjima o diskusiji su takođe opisali promjenu raspoloženja u Upravnom savjetu, pri čemu je više kreatora politike sada zabrinuto zbog omekšavanja ekonomije nakon godine u kojoj je dominirala zabrinutost zbog inflacije.

Neki kreatori politike trenutno se zalažu za pauzu u septembru, očekujući da će eurozona krenuti u recesiju, dok bi drugi radije ponovo podigli troškove zaduživanja.

Portparol ECB-a je odbio da komentariše.

U ranijoj izjavi o politici ECB-a navodi se da će stope biti postavljene na „dovoljno restriktivne nivoe koliko god bude potrebno“, ali je odbačeno spominjanje da se stope moraju „dovesti“ na nivo koji će dovoljno brzo smanjiti inflaciju na ciljanih 2 posto.

Lagardova je objasnila da podešavanje „nije bilo slučajno ili nebitno“.

INFLACIJA, RECESIJA?

Problem je u tome što se inflacija sporo smanjuje i što bi moglo potrajati do 2025. godine da se vrati na 2%, budući da je skok cijena koji je prvobitno bio izazvan višim cijenama energije ušao u širu ekonomiju putem velike marže i podstiče troškove usluga.

Is the Fear of Recession Forcing the ECB to Stop Rising Interest Rates?

July rate hike was seen as a done deal. September move up in the air after Lagarde comments. Markets still see September or October hike as possible. Inflation pressures strong, but recession risk rising

Balazs Koranyi
and Francesco Canepa,
Reuters

The European Central Bank raised interest rates for the ninth consecutive time on Thursday, but raised the possibility of a pause in September as inflation pressures show tentative signs of easing and recession worries mount.

Fighting off a historic surge in prices, the ECB has now lifted borrowing costs by a combined 425 basis points since last July, worried that price growth could be perpetuated by both rising costs and wages in an exceptionally tight jobs market.

With Thursday's 25-basis-point move, the ECB's deposit rate stands at 3.75%, its highest level since 2000 - before euro notes and coins were even in circulation. The main refinancing rate was set at 4.25%.

ECB President Christine Lagarde ditched her practice of guiding markets for the next decision and said what would come next was in the balance, even if the central bank was determined to "break the back" of inflation.

She had responded to most of the questions at a press conference by saying all options remained on the table but sent the euro tumbling with a dovish flourish near the end.

"Do we have more ground to cover? At this point in time, I wouldn't say so," Lagarde said, almost unprompted, while stressing that the ECB's decisions would depend on the data.

"There is the possibility of a hike (next time). There is the possibility of a pause. It's a decisive maybe." Lagarde said, adding that policymakers were "open-minded" and unified.

Ryan Djajasaputra at Investec said that Lagarde's tone hinted at a pause. "Our main takeaway from today's press conference was that it strengthened our existing view that this is the peak in rates".

Two sources with direct knowledge of the discussion also described a shift in the mood on the Governing Council, with more policymakers than before now worried about a softening of the economy after a year in which concerns about inflation dominated.

Some policymakers currently favour a pause in September, expecting the euro zone to be heading into a recession, while others would prefer to raise borrowing costs again.

An ECB spokesperson declined to comment.

The ECB's earlier policy statement said rates would be set at "sufficiently restrictive levels for as long as necessary," but dropped a reference to the rates having to be "brought" to a level that would cut inflation quickly enough to its 2% target.

Lagarde explained the tweak was "not random or irrelevant".

INFLATION, RECESSION?

The problem is that inflation is coming down slowly and could take until 2025 to fall back to 2%, as a price surge initially driven by

„The problem is that inflation is coming down slowly and could take until 2025 to fall back to 2%

„Dok se ukupna inflacija prepolovila od oktobra, osnovni rast cijena lebdi blizu istorijskih maksimuma, a možda se čak i ubrzao ovog mjeseca

Dok se ukupna inflacija prepolovila od oktobra, osnovni rast cijena lebdi blizu istorijskih maksimuma, a možda se čak i ubrzao ovog mjeseca.

Lagardova je rekla da se rizici od takozvanih efekata „druge runde" nisu pogoršali od prošlog mjeseca.

Međutim, rekordno niska nezaposlenost izazvala je strah da će plate skočiti jer radnici nastoje da nadoknade stvarne prihode izgubljene inflacijom, zbog čega su mnogi investitori i analitičari očekivali da će ECB ponovo povećati stope u septembru dok se očekuju jesenji podaci o platama.

„Budući da očekujemo značajan pad inflacije i recesiju u drugoj polovini godine, i dalje ne predviđamo povećanje kamatnih stopa u septembru. S druge strane, sumnjamo u stav tržišta da će ECB sniziti stope već od 2024.", rekao je Jorg kremer (Joerg Kraemer), glavni ekonomista Commerzbanci.

Euro je oslabio dok je Lagardova govorila i nakratko pao ispod 1,10 dolara, porastao je za 0,5% da bi prethodno dostigao 1,1149 dolara.

Tržišta su imala punu cijenu u još jednom povećanju stope prije samo nekoliko sedmica, ali malo njih sada vidi pomak u septembru, a tržišta samo cijene 17 baznih poena povećanja tokom ostatka godine.

„Ljestvica za još jedno povećanje u septembru sada zavisi od iznenađenja porasta inflacije, u vrijeme kada su jake dezinflatorne sile u igri - tako da je uobičajeni stav da se stope održe konstantnim tokom dugotrajnog perioda", rekao je Nil Mehta (Neil Mehta), portfolio menadžer u RBC BlueBay Asset Management.

Više pooštravanje bi, međutim, bilo u skladu s komentarima kreatora politike, uključujući članicu odbora ECB-a Izabel Šnabel (Isabel Schnabel), da bi preveliko podizanje stopa bilo manje skupo nego nedovoljno.

U srijedu, američke Federalne rezerve su povećale troškove zaduživanja i ostavile još prostora za povećanja kamatnih stopa, iako je predsjednik Fed-a Džerom Pauel (Jerome Powell) dao nekoliko nagoveštaja o sastanku u septembru.

Indikatori poslovanja, raspoloženje investitora i klijenata i ankete o kreditnim aktivnostima banaka ukazuju na nastavak pogoršanja nakon što je eurozona zaobišla recesiju prošle zime.

A sa proizvodnjom u dubokoj recesiji i ranije otpornim uslužnim sektorom koji pokazuje znakove omekšavanja uprkos tome što će vjerovatno biti odlična ljetna sezona, teško je vidjeti odakle bi došlo do oporavka.

Takva slabost, pogoršana gubitkom kupovne moći nakon što je inflacija umanjila realne prihode, mogla bi da spusti inflaciju brže nego što neki očekuju, ostavljajući manje posla za ECB.

„Znamo da smo sve bliže," rekla je Lagardova, misleći na kraj rasta stope ECB-a.

ECB hikes policy rate to historic high

The European Central Bank raised its policy rate by 25 bps to 3.75%, the ninth consecutive hike since the start of tightening cycle.

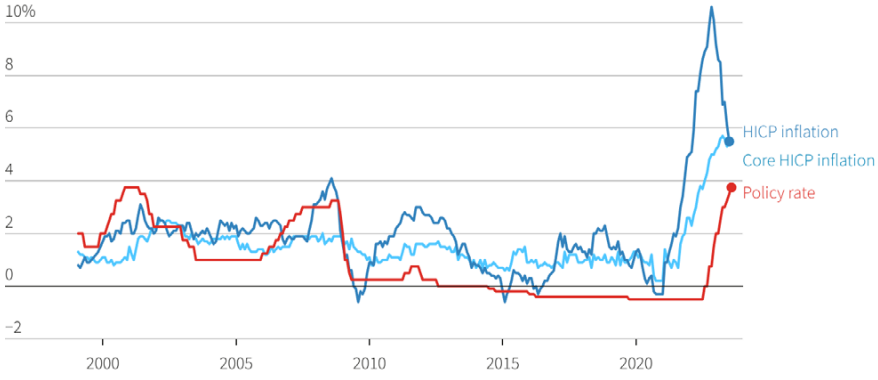

Source: Refinitiv Datastream | Reuters, July 27, 2023 | Vincent Flasseur

„While overall inflation has halved from October, underlying price growth is hovering near historic highs and may have even accelerated this month

energy has seeped into the broader economy via large mark-ups and is fuelling the cost of services.

While overall inflation has halved from October, underlying price growth is hovering near historic highs and may have even accelerated this month.

Lagarde said the risks of so-called "second-round" effects had not worsened since last month.

But record-low unemployment has raised fears that wages will jump as workers seek to recoup real incomes lost to inflation, which is why many investors and analysts had been expecting the ECB to hike again in September pending autumn wage data.

"Because we expect a significant decline in inflation and a recession in the second half of the year, we continue to not forecast a rate hike in September. On the other hand, we doubt the market's view that the ECB will cut rates as early as 2024," said Joerg Kraemer, chief economist at Commerzbank.

The euro tumbled as Lagarde spoke and briefly dipped under $1.10 , having risen 0.5% to touch $1.1149 beforehand.

Markets had fully priced in another rate hike just a few weeks ago, but few now see a move in September and markets only are pricing 17 basis points of hikes over the rest of the year.

"The bar for another hike in September is now dependent on upward surprises to inflation numbers, at a time when strong disinflationary forces are in play – so the default position is to keep rates constant for a sustained period," said Neil Mehta, portfolio manager at RBC BlueBay Asset Management.

More tightening would, however, be consistent with comments from policymakers including ECB board member Isabel Schnabel that raising rates too far would be less costly than not enough.

On Wednesday, the U.S. Federal Reserve raised borrowing costs and kept the door open to more rate hikes, though Fed Chair Jerome Powell gave few hints about the September meeting.

Indicators of business, investor and consumer sentiment and bank lending surveys point to a continued deterioration after the euro zone skirted a recession last winter.

And with manufacturing in a deep recession and the previously resilient services sector showing signs of softening despite what is likely to be a superb summer holiday season, it is hard to see where any rebound would come from.

Such weakness, exacerbated by a loss of purchasing power after inflation eroded real incomes, could push inflation down faster than some expect, leaving less work for the ECB.

"We know we are getting closer," Lagarde said, referring the end of the ECB's rate-hike run.

ECB hikes policy rate to historic high

The European Central Bank raised its policy rate by 25 bps to 3.75%, the ninth consecutive hike since the start of tightening cycle.

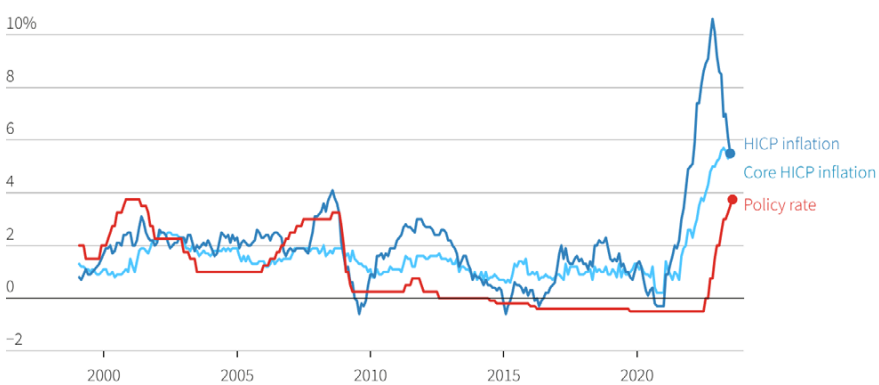

Source: Refinitiv Datastream | Reuters, July 27, 2023 | Vincent Flasseur

Juliane Weiß
Udruženje njemačkih banaka
Saradnica, portparol za medije

Tokenise Europe 2025: Cilj inicijative je da pokrene tokenizaciju

Evropa mora postati privlačnija za digitalne poslovne modele koji jačaju evropsku konkurentnost. Jednostavan regulatorni okvir i bolje digitalne vještine mogu podstaći inovacije

Značaj tokenizacije za Evropu – izdavanje digitalnog predstavljanja stvarne imovine u obliku tokena na infrastrukturi distribuirane knjige – generalno je potcijenjen. Ovo je zaključak izvještaja Tokenise Europe 2025 inicijative, čiji su suosnivači Evropska komisija i Udruženje banaka Njemačke uz podršku konsultantske kuće za upravljanje Roland Berger i učešće više od 20 organizacija članica iz Francuske, Njemačke, Portugala, Italije, Lihtenštajna, Švedske i Španije.

Inicijatori naglašavaju važnost tokenizovane ekonomije za Evropu u globalnoj konkurenciji i potrebu da se razumije kako nova tehnologija stvara potencijal za nove usluge i poslovne modele širom Evrope. Međutim, svijest o ovoj činjenici još uvijek nije jako izražena, dijelom i zbog toga što je do sada nedostajao jedinstven zakonski i regulatorni okvir. Znanje se mora unaprijediti u javnom i privatnom sektoru kako bi se iskoristio raspoloživi potencijal. Evropa treba puno toga da nadoknadi.

Tokenizacija će biti ključni faktor za povećanje konkurentnosti EU i ispoljavanje njene strateške otpornosti u narednim godinama. Lanci snabdijevanja, finansiranje trgovine, logistika i javne usluge mogu se transformisati u besprekorne i efikasne procese. Uvođenje token ekonomije na finansijska tržišta će dovesti do veće efikasnosti, povećane sigurnosti i povjerenja, uz značajno smanjenje složenosti.

Zajedno sa više od 20 partnera visokog profila iz privatnog, industrijskog, finansijskog i digitalnog sektora, Evropska komisija i Udruženje banaka Njemačke sarađivali su sa Roland Berger na izradi izvještaja o inicijativi Tokenise Europe 2025.

„Evropska komisija i Udruženje banaka Njemačke suosnivači su inicijative o važnosti tokenizacije uz učešće preko 20 organizacija članica

Juliane Weiß
Association of German Banks
Associate, Media Spokeswoman

Tokenise Europe 2025: Initiative aims to drive tokenization

Europe must become more attractive for digital business models that strengthen European competitiveness. A simple regulatory framework and better digital skills can boost innovation.

The importance of tokenisation for Europe – the issuance of a digital representation of a real asset in the form of a token on a distributed ledger infrastructure – is generally underestimated. This is the conclusion of the report of the Tokenise Europe 2025 initiative, co-founded by the European Commission and the German Banking Association with the support of the management consultancy Roland Berger and the participation of more than 20 member organisations from France, Germany, Portugal, Italy, Liechtenstein, Sweden and Spain.

The initiators emphasise the importance of a tokenised economy for Europe in global competition and the need to understand how the new technology creates potential for new services and business models across Europe. However, awareness of this fact has not yet been very pronounced, partly because a uniform legal and regulatory framework has been lacking up to now. Knowledge must be enhanced across the public and private sectors alike to exploit the available potential. Europe has some catching up to do here.

Tokenisation will be a key factor in making the EU more competitive and manifesting its strategic resilience in the coming years. Supply chains, trade finance, logistics and public services can all be transformed into seamless and efficient processes. Introducing a token economy to financial markets will lead to greater efficiency, increased security and trust, while significantly reducing complexity.

Together with more than 20 high-profile partners from the private, industrial, financial and digital sectors, the European Commission and the Association of German Banks collaborated with Roland Berger to produce the Tokenise Europe 2025 initiative report.

„The European Commission and the Association of German Banks have co-founded an initiative on the importance of tokensation with the participation of over 20 member organisations

SVE ŠTO KARTICA MOŽE DA PRUŽI

Visa Platinum Business

Više informacija na
www.ucbank.me

VISA | Universal Capital Bank

Kad će prvi?

Uz **NLB Budžet Plus**
prvi stiže brže.

Limit do 1000 €
za plaćanje na rate

Dodatni budžet za plaćanje Visa debitnom karticom na rate, bez kamate*, u više od 900 radnji naših partnera.

*Reprezentativni primjer: Za iznos limita od 1.000 € i rok otplate 24 mjeseca, godišnja nominalna kamatna stopa (NKS) iznosi 0% i jednaka je efektivnoj kamatnoj stopi. Ukupan iznos koji klijent treba da plati u slučaju odobrenja Budžet plus usluge koja predstavlja limit po računu debitne kartice je 1.005 € i predstavlja zbir iznosa zaduženja i naknada u vezi sa odobrenjem limita, a to su naknada za 1 mjenicu (2 €) i naknada za upit u Kreditni registar CBCG (3 €). Naknada za obradu zahtjeva je 0.00 €. Obavezno sredstvo obezbjeđenja je mjenica korisnika limita. Naknade se obračunavaju i naplaćuju samo prilikom inicijalnog odobrenja limita.

www.nlb.me

VISA | NLB Banka

Udruženje banaka
Crne Gore

Association of
Montenegrin Banks

Udruženi oko zajedničkog cilja

Addiko Bank AD Podgorica
Adriatic bank
Crnogorska komercijalna banka AD Podgorica
Erste Bank AD Podgorica
Hipotekarna Banka AD Podgorica
Lovćen banka AD
NLB Banka
Prva banka Crne Gore 1901.
Universal Capital Bank
Zapad Banka AD Podgorica
Ziraat Bank